

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Ateljéns roll i det skapande arbetet i förskolan

Malin Näslund

Kurs: "LAU390", Lärarprogrammet, Högskolan för Design och Konsthantverk
Handledare: Fil dr Tarja Häikiö
Examinator: Fil dr Henric Benesch
Rapportnummer: VT2011-6030-05

Abstract

Examensarbete inom lärarutbildningen.

Titel: Ateljéns roll i det skapande arbetet i förskolan

Författare: Malin Näslund

Termin och år: VT11

Kursansvarig institution: Högskolan för Design och Konsthantverk

Handledare: Fil dr Tarja Häikiö

Examinator: Fil dr Henric Benesch

Rapportsnummer: VT11-6030-05

Nyckelord: Reggio Emilia, svensk tradition, ateljé, pedagogiska arbetssätt.

Abstract

The purpose of my study is to examine and compare two separate pre-schools' work in the studio with the children's creative activities in an educational environment. One pre-school utilizes the educational theories of the Reggio Emilia philosophy whereas the other is a conventional municipal pre-school which uses the traditional teachings of Fröbel. I have chosen to conduct interviews with an educationalist from each pre-school and to photograph what I have seen in the two different studios in each pre-school and from that compose an analysis. My main question at issue is "What differences and similarities are there between the way of working in a studio in a Reggio Emilia influenced pre-school and a traditional pre-school?". I have found several similarities in the way the two different pre-schools work but what I focus on in my analysis are the differences. The main difference is in the use of material in the creative process and the way the municipal pre-school is more economical in its way of letting the children use the materials. Both in the monetary way and in the way of not letting too many different materials to be out at the same time which according to Educationalist 1 can cause so-called chaos. In the Reggio Emilia pre-school however they don't want to create any boundaries by holding in on materials.

Förord

Tack familjen, nära och kära, Mick och min handledare Tarja.
Utan er skulle detta examensarbete inte vara genomförbart.
Jag är er evigt tacksamma för de timmar ni hjälpt mig med mitt skrivande.

Innehåll

Abstract	- 2 -
1. Inledning.....	- 1 -
1.1. Bakgrund	- 1 -
1.2. Syfte och frågeställningar.....	- 2 -
1.3. Centrala begrepp	- 2 -
1.3.1. Lek och lustfyllt lärande.....	- 2 -
1.3.2. Pedagogisk miljö	- 3 -
1.3.3. Ateljén	- 3 -
1.4. Metod och material.....	- 4 -
1.4.1 Intervju	- 4 -
1.4.2 Bildanalys.....	- 4 -
1.4.3 Litteratur.....	- 5 -
1.5. Avgränsat område	- 5 -
2. Teorigenomgång – och forskningsmaterial.....	- 6 -
2.1 <i>Fröbel</i>	- 6 -
2.2 John Dewey	- 6 -
2.3. Sociokulturellt perspektiv	- 6 -
2.4. Montessori.....	- 7 -
2.5. Material	- 7 -
2.6. Reggio Emilia.....	- 8 -
3 Metod och resultatanalys.....	- 10 -
3.1 Förberedelser inför intervjuer och bildanalyser	- 10 -
3.1.1. Genomförande av intervju 1 Kommunala förskolan.....	- 12 -
3.1.2. Sammanfattning av intervju 1 Kommunala förskolan	- 12 -
3.1.3. Bildanalys av ateljé 1 Kommunala förskolan	- 14 -
3.1.4. Kommentar och analys 1 Kommunala förskolan.....	- 17 -
3.1.5. Genomförande av intervju 2 Reggio Emilia-inspirerad förskola.....	- 18 -
3.1.6. Sammanfattning av intervju 2 Reggio Emilia-inspirerad förskola.....	- 18 -
3.1.7. Bildanalys av ateljé 2 Reggio Emilia-inspirerad förskola.....	- 20 -
3.1.8. Kommentar och analys 2 Reggio Emilia-inspirerad förskola	- 22 -
3.2 Resultatanalys – Jämförelse mellan intervju 1 och 2 utifrån frågeställningar - 24 -	
3.2.1 Vad är syftet med skapande verksamhet på de två valda förskolorna?.....	- 24 -
3.2.2 Vad för skillnader och likheter kan man finna mellan arbetssätten med ateljé i en Reggio Emilia-inspirerad förskola respektive en traditionell förskola?.....	- 24 -
4 Konklusion	- 25 -
5 Litteraturlista.....	- 26 -
6 Bilagor.....	- 27 -
Transkribering pedagog 1.....	- 27 -
Transkribering Pedagog 2	- 32 -

1. Inledning

1.1. Bakgrund

När jag påbörjade min utbildning var jag helt säker på att det var i förskolan jag ville arbeta i framtiden. Under hela mitt lärande hittills har jag haft ett extra intresse för de mer praktiska och skapande momenten i undervisningen. Det har jämnt varit det som har lockat och just det som jag mest tagit till mig och gjort till mitt eget. Det påverkar mina tankar och i synnerhet när jag planerar uppgifter från universitetet och arbetet i förskolan. Jag har läst Barn och ungas uppväxtvillkor och lärande (BAUN) som huvudinriktning. Den har känts väldigt teoretisk, vilket jag i dagsläget är glad för att den var. Det har nämligen gett mig en god och hållbar grund att stå på i mitt reflekterande och bemötande under praktiken i förskolan. Man fick i inriktningen även smaka på de estetiska ämnena. När vi skrev uppsatser och hemtentamen, var det alltid det skapande i varje moment och varje litteraturkälla som jag tog fasta på och ville veta mer om och utforska och analysera. Obligatoriskt för min utbildning var att läsa ett visst antal poäng för svenska och matematik. Min egna valda specialisering var första terminen inriktningen Skapande verksamhet för yngre åldrar. Det kändes som att det var det innehåll jag har saknat i min inriktning (BAUN) och även det som jag fortfarande ville utveckla vidare. Jag fick mycket tips och råd om metoder och aktiviteter i utbildningen men det är nu som jag vill förankra det i mitt eget pedagogiska tänkande och mitt kommande genomförande i förskolan.

Jag har haft många funderingar om mitt examensämne. Tankarna har alltid lutat mot skapande och didaktik i någon slags form. Redan i början av utbildningen gick det tankar i mitt huvud om vad jag ville undersöka. Jag ville då ta reda på det lustfyllda lärandet, leken och låta barnen få vara barn. Allt för många tillfällen hade jag nämligen fått se hur pedagoger impregnerar barnens värld med vuxenvärlden alltför fort. På något sätt vill jag tro att vi människor låter oss vara barn längre med hjälp av vår fantasi och kreativa förmåga ut i världen. Mina tankegångar om mitt ämne har sakta förändrats under kursernas gång. Jag bestämde mig till slut att rikta mig in på hur man ser, lär sig och utforskar världen genom konsten och bildskapandets ögon.

Efter ett års tid av samtal med vänner, utifrån vägledning vid International Office vid Pedagogien (IOP) och genom tankar och planeringar började jag och två studiekamrater äntligen knyta kontakter med en förskola i Parma, Italien. Vi ville jämföra och se skillnader på pedagogers arbetssätt i Sverige och förskolan i Parma. Vi trodde vi skulle mötas av Reggio Emilia-filosofin som vi hört så mycket om. Men det gjorde vi inte alls. Visst vi tyckte att miljön påminde mycket om Reggio Emilia men pedagogerna som arbetade på förskolan ville inte ens bli jämförda med den omtalade filosofin. Denna filosofi kommer jag att förklara desto mer i nästa kapitel. Jag kan inte helt säga att jag kan redogöra för deras Parma-filosofi som utövades på förskolan i Parma. Det jag kan berätta är att efter att ha varit där och observerat och haft samtal med förskolans rektor, kändes det som att de var inriktade på att föra fram barnens verk och skapelser i fokus och desto mindre dokumentationer om processen och vägen till resultaten.¹

¹ Skolverket. (2006). Läroplan för förskolan, Lpfö 98. Stockholm: Skolverket.

Under förgående kurs LAU325 hade vi 4 veckors praktik då vi skulle utveckla något med vår VFU-verksamhet.² Efter samtal med arbetslaget på förskolan, där jag hade min praktik, bestämde vi att vi tillsammans skulle förbättra ateljén på avdelningen. Detta genom att plocka fram och visa mer material för barnen och göra dessa så tillgängliga som möjligt. Då förskolan har börjat arbeta med Grön Flagg-miljöprojektet så försökte vi även föra in natur och återvinningsmaterial in till ateljén. För pedagogerna på min praktikplats innebär Grön Flagg att man medvetet arbetar med miljö och hållbar utveckling.³

Denna resa till Parma och utvecklingsarbetet på min praktikplats är delar som fått mig att tänka till och kanske även bestämma mig för det jag brinner för – att få barnen att upptäcka och träda in i den skapande världen och vad man kan göra i och med den.

1.2. Syfte och frågeställningar

Jag ville få mer kunskap om hur man kan arbeta med det bilddidaktiska och få in barnens lärande på olika sätt i förskolan, framför allt genom skapande i ateljén. Jag anser att alla barn på förskolan har rättigheter till - och chansen ska finnas - att få upptäcka och experimentera med skapande ämnen.

Syftet med min studie är att jämföra och undersöka hur arbetet i ateljén ser ut på två olika förskolor med skapande verksamhet i en pedagogisk miljö med barnen. Båda förskolorna ligger i Göteborg, den ena förskolan arbetar med Reggio Emilias pedagogiska filosofi som profil och den andra förskolan är en traditionell kommunal förskola som arbetar på ett traditionellt svenskt sätt utifrån Fröbel.⁴ Jag har valt att fotografera det jag har sett ute på förskolornas ateljéer. Utifrån bilderna har jag valt att göra en bildanalys.

Jag har omvandlat några av mina funderingar till två stycken centrala frågeställningar. Dessa är:

- Vad är syftet med skapande verksamhet på de två valda förskolorna?
- Vad för skillnader och likheter kan man finna mellan arbetssätten med ateljé i en Reggio Emilia-inspirerad förskola respektive en traditionell förskola?

1.3. Centrala begrepp

För att förtydliga innehållet i min forskning förklaras nedan min tolkning av centrala begrepp som används i arbetet: dvs. Lek och lustfyllt lärande, Pedagogisk miljö och Ateljén.

1.3.1. Lek och lustfyllt lärande

I Läroplanen för förskolan, Lpfö98 står att "Förskolan skall erbjuda barnen en trygg miljö som samtidigt utmanar och lockar till lek och aktivitet."⁵ Jag tror att när barns lärande är lustfullt och lekfullt så tar barnen lättare till sig ny information som sedan blir deras nya kunskap. Där står också: "I leken utforskar barn sin omvärld, bearbetar intryck och erfarenheter och kommunicerar med andra. Pramling & Sheridan skriver att genom leken utvecklas barn socialt, känslomässigt, motoriskt och intellektuellt. Lek och lustfylldhet bör

² VFU betyder verksamhetsförlagd undervisning och är Lärarutbildningens praktikdel.

³ Grön Flagg är ett verktyg för alla pedagogiska verksamheter som vill arbeta med hållbar utveckling i såväl undervisning som daglig drift. <http://www.hsr.se/gronflagg>, 2010-12-12.

⁴ Pramling Samuelsson, Ingrid., & Sheridan, Sonja. (1999). *Lärandets grogrund*. Lund: Studentlitteratur, s 14.

⁵ Skolverket. (2006). *Läroplan för förskolan, Lpfö 98*. Stockholm: Skolverket. s 5

därmed ses som en betydelsefull dimension i allt lärande.⁶ De menar även att leken stödjer sig på ett stort antal punkter. För att nämna några vill de lyfta fram lekens betydelse för barns utveckling av språket, fantasin, förmågan att känna empati och medkänsla och hur barn i leken visar respekt för varandras speciella behov. De ställer sig egna hypoteser om saker och ting, använder och prövar det de lärt sig i leken.⁷ När de leker något som de själva har varit med om tränar de in förmåga att gå in i tänkta sammanhang. Vygotskij anser att leken syftar till en imitation men blir en reproduktion av verkligheten.⁸

1.3.2. Pedagogisk miljö

Det är viktigt att omgivningen runt barnen får bli en del av barnens lärande. Den bör vara lockande, utmanande och lättillgänglig för barnen och underlätta och vara uppmuntrande i deras jakt på ny kunskap. Enligt Reggio Emilias pedagogiska filosofi ser man miljön som den tredje pedagogen.⁹ De två kvarstående pedagogerna enligt denna filosofi är barnet själv som första pedagog som ser sitt eget kunskapsökande och pedagogen som andra pedagogen. Den pedagogiska miljön ser man främst i inredningen och anpassningen för barnen. Saker och ting ska vara lättåtkomliga och kunna användas när som helst när barnen vill, t ex låga bord och stolar. Den pedagogiska miljön bör även vara estetiskt tilltalande och berättande som stimulerar våra sinnen, väcker fantasi och fångar barnens intresse samt inbjuder till lek i lärandet. Rum och miljöer kan markera kön genom att tilltala antingen flickor eller pojkar. Elisabeth Nordin-Hultman beskriver: ”Man positioneras och positionerar sig således i rummet. Rummet säger något om vem man är. Pedagogiska rum säger något om vad ett barn är och bör vara och därmed om hur de barn faktiskt är där skall uppfattas och bedömas.”¹⁰ Därför tycker jag att det är extra viktigt att tänka på, planera hur den pedagogiska miljön ser ut och upplevs av barnen som kommer vistas där.

1.3.3. Ateljén

Begreppet ateljé har sin grund inom förskoleverksamheter från Reggio Emilia.¹¹ Ateljén menar man är det som i Reggio Emilias pedagogiska filosofi motsvarar ett skapande rum på förskolan. I en ateljé är det en tillåtande och inspirerande miljö med material som är synligt och tillgängligt för barnen. Här kan barnen känna att de har möjlighet att skapa och experimentera med olika material utifrån sina egna förutsättningar och i samspel med andra. Ateljén är en plats för dels laboration och symboliserar olika utvecklingsmöjligheter hos ett barn.¹² I Lpfö98 står det skrivet, ”...barn söker och erövrar kunskap genom lek, socialt samspel, utforskande och skapande, men också genom att iaktta, samtala och reflektera”, vilket sker i högsta grad i ateljén.¹³

⁶ Pramling Samuelsson, Ingrid., & Sheridan, Sonja. (1999). *Lärandets grogrund*. Lund: Studentlitteratur, s 84.

⁷ Pramling Samuelsson, Ingrid., & Sheridan, Sonja. (1999). *Lärandets grogrund*. Lund: Studentlitteratur, s 88.

⁸ Häikiö, Tarja: *Barns estetiska läroprocesser; Atelierista i förskola och skola*. Diss. Acta Universitatis Gothoburgensis, nr 24. Göteborgs Universitet 2007, s 149.

⁹ Nordin-Hultman, Elisabeth, (2004), *Pedagogiska miljöer och barns subjektskapande*, Liber, s 51.

¹⁰ Nordin-Hultman, Elisabeth, (2004), *Pedagogiska miljöer och barns subjektskapande*, Liber, s 51

¹¹ Häikiö, Tarja: *Barns estetiska läroprocesser; Atelierista i förskola och skola*. Diss. Acta Universitatis Gothoburgensis, nr 24. Göteborgs Universitet 2007, s 73.

¹² Nordin-Hultman, Elisabeth, (1998), *Pedagogiska miljöer och barns subjektskapande*. Liber, Häikiö, Tarja: *Barns estetiska läroprocesser; Atelierista i förskola och skola*. Diss. Acta Universitatis Gothoburgensis, nr 24. Göteborgs Universitet 2007

¹³ Skolverket. (2006). *Läroplan för förskolan, Lpfö 98*. Stockholm: Skolverket, s 6.

1.4. Metod och material

Jag har valt att som underlag för min undersökning använda mig av intervjuer och bildanalyser på två olika förskolor. Därtill har jag läst litteratur i ämnet. Min metod i min studie är kvalitativ deskriptiv metod eller så kallad innehållsanalys.¹⁴ Det innebär att resultatet är en beskrivning och analys av det man har sett. Man letar dels efter olika samband i sitt insamlade material och jämför dessa. Innehållsanalys har ingen direkt avgränsning för vad man intresserar sig för, alltså kan det till exempel vara upplevelser, handlingar, skrivna eller uttalade regler och koder eller maktstrukturer. I en kvalitativ studie är syftet att tolka och förstå de resultat man kommit fram till, inte generalisera.¹⁵ Kvale menar att den kvalitativa intervjun är en känslig och kraftfull metod för att fånga erfarenheter och innebörder ur människans vardag.¹⁶ Genom intervjun kan man framföra sitt budskap till andra ur sin egen synvinkel och med egna ord.

Karlsson och Lövgren tar upp olika strategier om hur man kan gå tillväga med bildanalyser.¹⁷ Det finns olika områden, bildens manifesta uttryck som beskriver hur en bild ser ut, t ex. färger, textur, figurer, perspektiv och komposition. Det finns även det latent innehåll, det som inte är synligt, alltså hur man medvetandegör och prövar personliga och allmänna associationer som en bild ger upphov till och hur dessa tankar är kopplade till det som finns på bilden.¹⁸

1.4.1 Intervju

Jag vill ta reda på svaren till mina frågeställningar genom bland annat mina intervjuer. Intervjuerna har genomförts halvstrukturerade, det vill säga, jag har utgått ifrån färdiga frågor men de intervjuade har kunnat utveckla sina svar fritt.¹⁹ Samtliga intervjuer spelades in på band för att kunna transkriberas ordagrant, gå tillbaka till intervjuerna och få korrekta fakta och citat. Jag valde att avgränsa min studie till en intervju på varje förskola på grund av den begränsade tid vi har för att utföra examensarbetet.

1.4.2 Bildanalys

Jag gick omkring och samlade in bildmaterial under en halvdag på vardera förskolan och pratade även lite kort med några pedagoger. Jag använde mig av min mobilkamera för att ta bilder av ateljéerna. Detta dels för att senare i min studie kunna ta mig tid att noggrannare göra en analys av rummen. Min fotografering gjordes tyvärr när verksamheten på den Reggio Emilia-inspirerade förskolan inte pågick. Men jag fick chans att se pedagogers arbetssätt utövas även då. På den traditionella kommunala förskolan har jag haft mer tid till fotografering då den tidigare varit min VFU-plats.²⁰

¹⁴ <http://infovoice.se/fou/bok/kvalmet/10000067.shtml> (2010-12-20)

¹⁵ Stukát, Staffan, (2006), *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*, Lund: Studentlitteratur AB, s 32.

¹⁶ Kvale, Steinar (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur AB. s 61

¹⁷ Karlsson, Sten-Gösta & Lövgren, Staffan, (2001), *Bilder i skolan*, Lund: Studentlitteratur AB, s 25.

¹⁸ Karlsson, Sten-Gösta & Lövgren, Staffan, (2001), *Bilder i skolan*, Lund: Studentlitteratur AB, s 44.

¹⁹ Kvale, Steinar, (1997), *Den kvalitativa forskningsintervjun*, Lund: Studentlitteratur AB, s 66.

²⁰ Nordin-Hultman, Elisabeth, (2004), *Pedagogiska miljöer och barns subjektskapande*, Liber, s 66.

1.4.3 Litteratur

I min studie kommer jag att använda mig av böcker kring bilddidaktik och skapande arbetsätt i förskolan. Mina huvudböcker är Tarja Häikiös *Barns estetiska läroprocesser. Atelierista i förskola och skola*, Marie Bendroth- Karlssons *Bildprojekt i förskola och skola. Estetisk verksamhet och pedagogiska dilemman*, Elisabeth Nordin-Hultmans *Pedagogiska miljöer och barns subjektskapande*, Ingrid Pramling Samuelssons och Sonja Sheridans *Lärandets grogrund* och Karin Wallins *Reggio Emilia och de hundra språken*.

1.5. Avgränsat område

Jag har valt att ha fokus på hur pedagogerna arbetar inne i ateljén med barnen. Jag ser specifikt till denna aspekt i intervjuerna, hur pedagogerna reflekterar och diskuterar angående skapande arbete med barn. Under intervjuerna var det vissa frågor som blev mer i fokus än andra och därför fått mer plats i arbetet. Jag har valt att fokusera på den stora gemensamma ateljén, där atelieristan arbetar, på den Reggio Emilia-inspirerade förskolan. Mini-ateljéerna på respektive avdelning har jag valt att utesluta helt. Den traditionella kommunala förskolan har endast en gemensam därav min fokusering. Andra delar som indirekt påverkar arbetet med barnen är exempelvis förhållningssätt, dokumentation av arbetet, barngruppens konstellation etc, vilka inte ges något utrymme i min text.

2. Teorigenomgång – och forskningsmaterial

Jag kommer här nedan att gå igenom teorier och filosofier som har anknytning till förskolornas arbetssätt.

2.1 Fröbel

Den tyske pedagogen Friedrich Fröbels tankar ses som grunden till all verksamhet i västvärldens förskolepedagogik. Just temaarbete kommer ifrån Tyskland då man lät barn i Kindergarten samlas kring ett bestämt ämne under en längre period.²¹ Detta kom att kallas ”Monatsgegenstand”, som på svenska kom att översättas till arbetsmedelpunkt. Syftet med just arbetsmedelpunkten var att barn skulle få en större förståelse för olika sammanhang. Detta genom att koncentrera sig på ett intressant ämne istället för flera. Fröbel betonade barns skapande och självverksamhet och ville att barnen skulle använda alla sina sinnen i lärandet. Han såg att barnets mål var att utvecklas till en självständigt, tänkande individ utan att låta sig påverkas i sin identitetsutveckling av någon annan. Barnet skulle även tillägna sig meningsfulla aktiviteter där hela kroppen användes. Man ansåg sedan att arbetssättet arbetsmedelpunkten, var för styrd och formell. Under tidens lopp kom man fram till att man skulle arbeta grupporienterat och strukturerat och från barns utveckling binda samman ämnesinnehåll och arbetssätt, detta blev det som i våra verksamheter idag kallas för temaarbete.²²

2.2 John Dewey

Enligt filosofen John Dewey så får man estetisk erfarenhet genom experimentell och inspirerande process, inte i passivt betraktande av konstverk.²³ Han ansåg även att den högsta formen av erfarenhet var den estetiska. Dewey såg estetisk verksamhet som en del av ett demokratiskt samhällsbygge. Vuxna skulle ha ett aktivitetspedagogiskt förhållningssätt. ”Learning by doing” blev ett erfarenhetens och praktikens uttryck. En ren översättning är ”att lära genom att göra”. Barnet skulle lära genom att leva. Genom aktivitet och social interaktion tillägnade sig barnet kunskap. Deweys tankar har påverkat synen på skapandet betydelse i barnets lärande i den svenska förskolan.

2.3. Sociokulturellt perspektiv

Vygotskij anses ha varit den första och främste företrädaren för det sociokulturella perspektivet. Han lyfte också fram kopplingen mellan lärande och skapande i sin verksamhetsteori som har samma synsätt som Dewey, att vi lär genom egen aktivitet. Lärande sker i relationer med andra - med andra ord genom ett deltagande i sociala praktiker.²⁴ Att ge barnen olika problem att lösa när de arbetar tillsammans är enligt forskning, kognitivt utmanande.²⁵ Om lärarens roll fungerar så att barnen får utforskande och öppna frågor, ger läraren barnen en chans att tänka själva och fundera. Pramling och Sheridan lyfter fram att

²¹ Lindqvist, Gunilla, (1989), *Från fakta till fantasi*. Lund: Studentlitteratur AB, s 11.

²² Lindqvist, Gunilla, (1989), *Från fakta till fantasi*. Lund: Studentlitteratur AB, s. 14.

²³ Bendroth Karlsson, Marie, (1998), *Bildskapande i förskola och skola*, s 13.

²⁴ Säljö, Roger, (2000), *Lärande i praktiken – Ett sociokulturellt perspektiv*, Norstedts, s 236.

²⁵ Doverborg, Elisabet & Pramling, Ingrid, (1995), *Mångfaldens pedagogiska möjligheter: Ett sätt att utveckla barns förmåga att förstå sin omvärld*, Liber, s 29.

idag talas det ofta om det kompetenta barnet och frågar sig vad man menar med det.²⁶ De anser att denna syn på lärande handlar om att se barnet som nyfiket och resursrikt. Alla barn har lust att lära och har en egen inneboende kraft. Synsättet innebär också att inte fokusera på barnens brister utan istället se deras möjligheter. Pedagogen utmanar och lockar barnet till att våga utforska sin omvärld. Ingrid Carlgren skriver detta om Vygotskijs sociokulturella perspektiv.

...att den kunskap som människor konstruerar är beroende av de faktiska och kulturella omständigheterna... och att man lär sig tillsammans med andra genom att delta i gemensamma aktiviteter där såväl betydelser som handlingar konstrueras i en social förhandlingsprocess.²⁷

Meningsskapandet sker i den sociala interaktionen enligt Carlgren och Vygotskijs teorier. Carlgren skriver att man kan tolka Vygotskijs uppfattning om tänkandet som socialt konstituerat på olika sätt, t.ex. tolka det sociokulturella som en inramning av det man lär sig över att vara en del av det man lär sig, till att vara det man lär sig.²⁸

2.4. Montessori

Maria Montessori var verksam runt 1900-1909 i Italien. Hon påbörjade utvecklingen av Montessoripedagogiken som har fått stort genomslag i svensk förskolepedagogik.²⁹ Montessoripedagogiken är förknippad med en syn där barnet arbetar med vissa material utifrån en progressiv syn på kunskapsutveckling. Den bygger på en övertygelse att barnet strävar efter att utveckla sig själv och att denna utveckling följer olika stadier. Under 1950- och 1960-talen talades det sällan om barns behov av att pröva material på ett friare sätt³⁰. Betoningen låg framförallt på betydelsen av att stimulera den motoriska utvecklingen och att man lärde sig att tekniskt klara vissa uppgifter, som att klippa, trä pärlor och liknande. Att fostra till teknisk färdighet och nytta framstod som det huvudsakliga budskapet. Även

2.5. Material

Olika material har skilda egenskaper och kan användas för olika syften. Man kan t.ex. sortera in material i två olika grupper. Dessa är mjuka och hårda material. Inom mjuka material ingår t.ex. lera, blyerts och krita av olika slag. Sten, metall, ståltråd och skrot osv. är exempel på hårda material. Flytande färg t.ex. vattenfärg, kan ses som okontrollerbara, skrämmande och utmanande. För andra barn kan den flytande färgens spontanitet och lätta flyktighet ge starka intryck och starka uttrycksaspekt medan täck-, akryl- och oljefärg kan upplevas som tunga, långsamma och kletiga.³¹

Elisabeth Nordin-Hultman har en frågeställning i sin avhandling om vilka material det är som placeras tillgängligt respektive otillgängligt för barnen och vad för teorier som ligger

²⁶ Pramling Samuelsson, Ingrid., & Sheridan, Sonja. (1999). *Lärandets grogrund*. Lund: Studentlitteratur AB, s 111.

²⁷ Carlgren, Ingrid, (1999), *Miljöer för lärande*, Lund: Studentlitteratur AB, s 14

²⁸ Carlgren, Ingrid, (1999), *Miljöer för lärande*, Lund: Studentlitteratur AB, s 15

²⁹ Signert, Kerstin, (2000), *Maria Montessori-Anteckningar ur ett liv*, Lund: Studentlitteratur AB, s 21-22.

³⁰ Bendroth Karlsson, Marie, (1998), *Bildskapande i förskola och skola*, Lund: Studentlitteratur AB, s 15.

³¹ Häikiö, Tarja: *Barns estetiska läroprocesser; Atelierista i förskola och skola*. Diss. Acta Universitatis Gothoburgensis, nr 24. Göteborgs Universitet 2007, s 147-149

inbäddade i den uppdelningen.³² Observationer som hon gjorde var dels att det som sågs som lättstädat material placerades tillgängligt för barnen i hennes utvalda svenska förskolor i studien. Det som var ”smutsigt” material alltså kladdiga material eller som på något sätt kunde lämna spår efter sig efter användning. Denna princip fick i följd att det som placerats otillgängligt inte heller användes så ofta alls för det som enligt Elisabeth Nordin-Hultman, betecknas som skapande material eller experimenterande aktiviteter.

2.6. Reggio Emilia

Reggio Emilia är från början den stad i Italien där denna pedagogiska filosofi började ta form för att sedan spridas världen över efter andra världskriget. Det finns en dikt vid namn ”Ett barn har hundra språk” skriven av Reggio Emilia filosofins eldsjäl, Loris Malaguzzi.³³ Dikten beskriver tankar bakom filosofin och hur de tänker att nytänkande betyder gränsöverskridande på flera sätt.³⁴ På Reggio Emilia-institutets hemsida finns ett citat av Malaguzzi; ”Jag tror att de ord som bäst sammanfattar vår verksamhet är utforskande och delaktighet.” På Reggio Emiliainstitutets hemsida nämner de även att filosofin är:

En pedagogik som ständigt förnyas och utvecklas, med barnens behov som utgångspunkt och i takt med det moderna samhällets snabba förändring. Därför står inte Reggio Emilia för ett pedagogiskt program som man kan ”ta över” eller kopiera. Man kan däremot inspireras av grundtankarna och filosofin för att utveckla dem i sitt eget sammanhang, utifrån sina egna förutsättningar.³⁵

Karin Wallin skriver att pedagogerna i Reggio Emilia ser barnen som handlande, tänkande och förmögna individer att själva klara upp situationer och lära sig nya kunskaper på den vägen och att detta syntes tydligt i deras förhållningssätt med barnen på en utav förskolorna i Reggio Emilia.³⁶ Arkitekturen och redskapen konkretiserar vår pedagogiska vilja samtidigt som de möjligheter som finns i miljön kan utnyttjas i pedagogiken. Man ser miljön som en pedagog, alltså att den skall stimulera och inspirera barnen, även att utmana dem i deras fantasi och uppmuntra till nya kunskaper.

2.7. Atelierista

Atelierista är benämning på den konstpedagog som arbetar i förskolan och arbetssättet att använda sig av en atelierista kommer från Reggio Emilias pedagogiska filosofi. En atelierista fungerar oftast som en handledare för de andra pedagogerna inom sitt område, men arbetet utförs alltid i dialog som ett gemensamt arbete.³⁷ En viktig del i atelieristans roll och skapandeprocessen är interaktionen där den vuxne bör vara medkonstruktör, utmanare, ge stöd osv. I denna dialog bör ömsesidigt, lyhördhet och respekt finnas mellan barnet och pedagogen. Barn behöver utmaningar på sin nivå i skapandet. Pedagogens roll är att stödja barnet i utvecklingen från konkreta till abstrakta symbolspråk där denna relation bör synliggöras av den vuxne.

³² Nordin-Hultman, Elisabeth, (2004), *Pedagogiska miljöer och barns subjektskapande*, Liber, s 78.

³³ Häikiö, Tarja: *Barns estetiska läroprocesser; Atelierista i förskola och skola*. Diss. Acta Universitatis Gothoburgensis, nr 24. Göteborgs Universitet 2007, s 39.

³⁴ Reggio Emiliainstitutets hemsida.1212 2007, www.reggioemilia.se

³⁵ Reggio Emiliainstitutets hemsida.1212 2007, www.reggioemilia.se

³⁶ Wallin, Karin, (1996), *Reggio Emilia och de hundra språken*, Liber, s 89.

³⁷ Häikiö, Tarja: *Barns estetiska läroprocesser; Atelierista i förskola och skola*. Diss. Acta Universitatis Gothoburgensis, nr 24. Göteborgs Universitet 2007, s 99.

2.8. Projektarbete

Traditionellt har förskolan i Sverige arbetat med bildskapande som del av den pedagogiska verksamheten. Detta har ofta gjorts i särskilda målrum eller vid avskilda platser på avdelningen som varit avsatta för skapande verksamhet. Skapandet kan användas som en del i ett tema och som metod för barnen att få upplevelser och bearbeta kunskap inom det ämne eller tema man valt.³⁸ I Reggio Emilia har man utarbetat en särskild metod där man arbetar i projekt med barnen och där skapande i ateljén ofta är en del i detta. Den är också vanlig i Sverige och kan ofta likställas med det som kallas temaarbete. Projektarbetsmetoden kan vara en hjälpande hand och en röd tråd när man väljer att arbeta med ett ämne under en längre period. I Lpdö98 står det ”Med ett temainriktat arbetssätt kan barnens lärande bli mångsidigt och sammanhängande.”³⁹

³⁸ Häikiö, Tarja: *Barns estetiska läroprocesser; Atelierista i förskola och skola*. Diss. Acta Universitatis Gothoburgensis, nr 24. Göteborgs Universitet 2007, s 150.

³⁹ Skolverket. (2006). *Läroplan för förskolan, Lpfö 98*. Stockholm: Skolverket, s 6.

3 Metod och resultatanalys

Jag kommer i detta kapitel berätta hur jag genomfört intervjuerna för att sedan sammanfatta de två intervjuerna och därefter göra en jämförelse mellan dem. Jag kommer här även beskriva hur jag genomfört mina bildanalyser av rum avsedda för bildskapande arbete på de två förskolorna i studien. Jag kommer sedan att gå igenom samma procedur som jag gjort med intervjuerna, alltså göra två stycken sammanfattningar och sedan jämföra dessa med varandra.

3.1 Förberedelser inför intervjuer och bildanalyser

Under denna studie har jag valt att planera och genomföra två stycken intervjuer på två förskolor med olika profiler. Den ena förskolan arbetar inspirerad av Reggio Emilias pedagogiska filosofi och den andra förskolan är en kommunal förskola som arbetar på ett traditionellt svenskt sätt utifrån Fröbel.

Från början så var det svårt att formulera intervjufrågorna. Men det slutade med att jag i efterhand hade för många frågor vilket skulle ge alltför långa intervjuer. Detta löste sig till slut och jag hade nu ett bra antal med frågor som jag trodde skulle vara viktiga för min studie. Jag märkte dock i efterhand att jag skrivit ner för många frågor och att jag inte kunde ha med dem alla, men att skrivandet av dessa varit en viktig förberedelse för mig inför intervjuerna. Jag bearbetade intervju svaren utifrån mitt syfte och mina frågeställningar för att kunna se likheter och olikheter i pedagogernas svar.

Jag delade in mina intervjufrågor under olika kategorier för att samla dem under olika teman.

1. Berätta om dig själv?

- Är det någon som har huvudansvaret för den skapande verksamheten?
- Har du något eget intresse för skapande verksamhet?
- Använder ni den pedagogiska filosofin i Reggio Emilia som utgångspunkt i er verksamhet?
- Hur kommer det sig att ni blev intresserade av att arbeta med Reggio Emilia?

2. Miljöns utformning

- Har ni specifika rum som är avsedda för skapande verksamhet?
- Vad har ni för tanke bakom placeringen av ateljén/skaparrummet?
- Hur är rummet planerat?
- Vad har ni för syfte med färg och formskapande på er förskola?
- Hur ofta genomför ni planerat skapande med barnen?

3. Hur påverkar miljön ditt arbetssätt?

- Finns material placerat tillgängligt för barnen?
- Kan materialet användas för spontant skapande?

4. Skapande verksamhet och genomförande

- Beskriv en skapande aktivitet?
- Vad har ni för tankar kring att skapa med barnen?
- Vad anser du vara inspirerande material för barnen?
- Vad har barnen tillgång till för material och vad har de inte tillgång till och varför?
- Vilka olika tekniker använder ni er av och finns det skapande som används oftare än andra?
- Har ni skapande verksamhet vid en viss tidpunkt på dagen/veckan?
- Finns det möjlighet för barnen att skapa när lusten kommer, när helst på dagen?
- Är barnen delaktiga i val av aktivitet?
- Hur presenterar ni aktiviteten?
- Hur många barn är med i den skapande aktiviteten åt gången?
- Hur många tycker du är lämpligt?

5. Finns det tid till reflektion?

- Låter ni barnen reflektera kring sitt skapande?

6. Hur dokumenterar ni den skapande verksamheten?

- Vad har ni för tankar kring dokumentation?

7. Barnen

- Vad har du för syn på barns lärandeprocess?
- Vad lägger ni in i begreppet ”det kompetenta barnet”?
- Hur synliggör ni det kompetenta barnet?
- Skapar barnen självständigt?
- Är alla barn aktiva?
- Hur får ni med de barn som eventuellt inte vågar eller vill?
- Vad har ni för pedagogisk tanke bakom en bildskapande aktivitet?
- Integrerar ni bildskapande med andra aktiviteter och ämnen? Ge exempel.
- Lär barn av varandra och i så fall på vilket sätt?
- Hur viktig är en ateljé för förskolan?
- Vilka faktorer spelar in när det gäller att främja barns färg och formskapande?
- Anser ni att det finns något samband mellan konst, lek och lärande och i så fall på vilket sätt?

I min text kommer jag att benämna pedagogerna vid beteckningarna Pedagog 1 för pedagogen från den traditionella kommunala förskolan och Pedagog 2 för pedagogen från förskolan med Reggio Emilias pedagogiska filosofi som profil. Detta för att de båda parterna ville vara anonyma.

Efter att intervjuerna var slutförda har jag transkriberat dem utifrån mitt inspelade material, vilket bidrog till ytterligare möjligheter att lyssna på svaren och utforska nya aspekter. Dessa finns att läsa som bilagor till min studie. Genom mitt material fann jag ämnesområden som jag ansåg hade betydelse för min undersökning. Jag bearbetade intervju svaren utifrån mitt syfte och mina frågeställningar för att kunna se likheter och olikheter i pedagogernas svar. Detta kommer att kunna läsas under underrubriken *Jämförelse av intervju 1 och 2*.

Jag har valt att fotografera det rum som är avsett för bildskapande på de två olika förskolorna för att sedan kunna utföra en bildanalys. Jag har använt mig av olika strategier som nämns i Karlsson & Lövgren.⁴⁰ Jag har försökt hålla mig till i min analys använda begreppen det manifesta och det latent och därigenom göra en så kallad innehållsanalys.

Efter att jag skrivit ut mina bilder så spred jag ut dem på ett stort bord för att lättare kunna se över bilderna och sortera dem efter vad jag fotograferat. Jag kommer nedan visa mitt bildmaterial och utifrån det göra en bildanalys av mitt urval av bilder.

Min bildanalys kommer utgå från tre bilder från den traditionella kommunala förskolan och tre bilder från den Reggio Emilia-inspirerade förskolan.

Bild T1 (Traditionell kommunal förskola) är den bild som mest visar en helhet över ateljén. Tillsammans med bilderna T2 och T3 får vi en inblick över hur hela ateljén ser ut. Från den Reggio Emilia inspirerade förskolan valde jag också tre bilder (R1-R3) för att även de visar en helhet över hela deras ateljé på förskolan.

3.1.1. Genomförande av intervju 1 Kommunala förskolan

Jag genomförde mina intervjuer halvstrukturerat, det vill säga att jag gav de intervjuade möjlighet att mer fritt berätta utifrån frågorna.⁴¹ Därmed kunde jag också ställa följdfrågor. Inför intervjun med pedagogen på den kommunala traditionella förskolan har jag använt mig av i grunden samma frågor som till pedagogen på den Reggio Emilia inspirerade förskolan. Det blev vissa frågor som man enbart ställde i intervju 1, detsamma gällde intervju 2. Då jag och en studentkamrat som även hon skriver sin examensuppsats, skriver om liknande ämnen, såg vi det till vår fördel att ta del av varandras studier och intervjuer. Vi såg det som ett stöd och hjälp under intervjuens gång om något problem skulle uppstå.

När jag och min studiekamrat anlände till förskolan möttes vi i entrén av en pedagog som bjöd på kaffe. Vi valde att sätta oss i ett avskilt rum så att vi inte behövde bli störda av ljud runt omkring. Miljön i rummet kändes avslappnad och inget kunde distrahera intervjun allt för mycket. Jag och pedagogen satte oss mitt emot varandra och jag lade bandspelaren mellan oss på bordet. Jag ville spela in vad som sades så att jag kunde lägga större fokus på svaren och lyssna aktivt. Då jag sedan tidigare berättat för Pedagog 1 att jag gärna skulle vilja spela in personen på band så var detta inget problem, men jag kunde ana att pedagogen ändå var lite nervös inför detta. Det var lite svårt ibland att gå vidare med vissa frågor som jag ville veta mer om men som Pedagog 1 valde att prata lite mindre om.

3.1.2. Sammanfattning av intervju 1 Kommunala förskolan

Pedagog 1 berättar att alla pedagogerna på avdelningen är intresserade av det skapande arbetet med barnen men att det är svårt ibland att hitta på aktiviteter. Placeringen av ateljén är i denna förskolas hall, vid barnens lådor och ytterkläder. Avgörande för att den placerades där var att de sett att barnen ofta ville sitta ute i hallen. Pedagogerna bestämde sig för att ”...då ville vi

⁴⁰ Karlsson, Sten-Gösta & Lövgren, Staffan, (2001), *Bilder i skolan*, Lund: Studentlitteratur AB, s 25.

⁴¹ Kvale, Steinar, (1997), *Den kvalitativa forskningsintervjun*, Lund: Studentlitteratur AB, s 56.

bara fortsätta så det kändes mer som en ateljé” efter Pedagog 1s egna ord. Placeringen av ateljén har förflyttats från olika rum helt baserat på om barnen har varit lockade av rummet eller inte. Orsaken till en av rumsförflyttningarna var att pedagogerna trodde att dörren till ateljén, som ofta var stängd, fick barnen att känna sig instängda och att det var mindre lockande att gå in i ateljén. Ateljén växte sedan bara upp där den var allteftersom tiden gick. Pedagog 1 tycker att den nu är bra placerad då det är nära till vatten och färg och allt det material barnen vill använda sig av. Pedagog 1 anser att de har nog med material och att de inte vill ha för mycket material framme samtidigt, utan att de hellre byter ut materialet då och då. Pedagog 1 såg allt material som inspirerande och lockande för barnen, speciellt material som inte varit framplockat innan.

Pedagogernas önskan var att begränsa barnantalet i lärarledda aktiviteter till fem i ateljén. Detta för att en del barn behöver mer uppmärksamhet än andra. Pedagog 1 skulle vilja ge mer utav sig själv till barnen men känner att den tiden inte alltid finns när man har många barn. När vi kommer in på reflektion så finns det enligt Pedagog 1 för lite tid till det och att de skulle kunna bli bättre på att låta barnen reflektera över sitt eget lärande. Enligt Pedagog 1 försöker de dokumentera när de kan, de brukar sätta upp bilder på barnen, sätter upp deras teckningar. På frågan om barnsyn och lärande, svarar pedagog 1 att det är viktigt att man utmanar barnen och försöka få dem nyfikna men att det är svårt med. Det är lätt att falla tillbaka i ett slags – vad Pedagog 1 kallar – gammalt tänk det vill säga att man sitter och berättar som vuxen och bara visar hur man skall göra. Pedagog 1 tycker att man ska få barnen att tänka till själva om hur de ska gå till väga.

Jag fick veta att om de fick chansen så skulle Pedagog 1 vilja ha ett annat rum till skapande, ha större fönster, mer ljus men att det får vara lagom med material. Det skulle finnas större chans till skapande då, att i deras nuvarande rum kanske inte exempelvis de stängda garderoberna är så lockande till att till exempel börja måla.

3.1.3. Bildanalys av ateljé 1 Kommunala förskolan

Jag kommer här nedan utföra en bildanalys av ateljén på den traditionella kommunala förskolan utifrån den manifesta och latenta metoden.⁴²

Bild T1.

I bilden kan man se vuxenstolar och trappstegstolar med ett runt bord. På bordet finns glasburkar med färgpennor. Stora skåp finns vid en sida av rummet. Stafflier står längst väggen med skyddsförkläden. Bredvid ser man en hylla fylld med material. På väggar, skåp och tak finns det mycket bilder och skapande verk. På fotografiet kan man se att barnen sitter på knä på vuxenstolarna. Detta kanske för att nå upp ordentligt till bordet. Pennorna på bordet brukar stå där för att alltid vara tillgängliga. De plockas bort och ställs i hyllan när annat

⁴² Karlsson, Sten-Gösta & Lövgren, Staffan, (2001), *Bilder i skolan*, Lund:Studentlitteratur AB, s 25.

material används. I de stora skåpen finns det massvis utav material men som de vuxna valt att ha inom stängda dörrar för barnen. De plockar fram och byter material efter det intresse de märker utifrån barnen. Stafflierna står alltid längst väggen, redo för att användas. Det finns inga diskbänkar i ateljén men i angränsande rum. Där kan barnen rengöra penslar, färger etc. Hyllan till höger har mycket material som barnen kan använda helt själva/utan vuxen. I ateljén finns många uppsatta bilder som barnen har gjort och olika skapande verk och symboler. De får ateljén att kännas inbjudande och lockar till skapande och lärande.

Bild T2.

I denna bild ser vi samma hylla som i bild T1 i en förstoring. I hyllan finns olika material sorterade som t ex. saxar, pennor, kriter, pärlor, pärlplattor, kottar, papper och lim. Överst på hyllan skymtas ett skräpkonstverk gjort av återvinningsmaterial. Här har barnen möjligheter att experimentera och leka sig fram med hjälp av många olika material.

Bild T3

I fokus finns en stor hylla med förvaringslådor. I hyllan högst upp finns sparade skapande verk. På nästa hyllplan finns barnens egna pärmar och lösa färger på flaska. Ett steg neråt finns sparade pärplattor och pågående aktivitet av barnen. På nästa hyllplan syns en digital fotoram och vattenfärger och penslar. Längst ner finns varje barns egna förvaringslådor på avdelningen, för sparade teckningar etc. De skapande verken högst upp på hyllan brukar ofta bytas ut och tas ner för att titta på och minnas tillbaka och få ny inspiration. Barnens pärmar kan barnen själva ta ner med hjälp av en stol. I pärmen kan de sätta in alltifrån teckningar till

matematikpapper. Färgflaskorna står synliga och tas ner och används med hjälp av en vuxen. Spararhyllan för t ex. pärlplattor är även den åtkomlig med hjälp av en vuxen eller en stol. På den digitala fotoramen kan barnen se sig själv i situationer och händelser de haft tillsammans med sina vänner över vad som hänt i veckan. Korten byts ofta ut och de ger en god eftertanke och utrymme för reflektion. Bredvid finns det vattenfärger och penslar som barnen kan ta för sig helt själva. Som jag skrev under bild T1, så kan vatten hämtas och rengöring ske i rummet intill som vi kan skymta i bilden. Längst ner i hyllan kan barnen i sina enskilda lådor, spara teckningar och halsband och andra mer personliga skapande material.

3.1.4. Kommentar och analys 1 Kommunala förskolan

Jag har genom svaren jag fått av Pedagog 1 fått intrycket av att de försöker utgå ifrån barnens intressen. T.ex. att placeringen av ateljén har varit i olika rum under en längre tid. Den förra placeringen var i ett rum utan fönster ut och med en dörr som oftast förblev stängd. Ateljén är nu placerad i hallen, en öppen plats med möjlighet att stänga och avgränsa till resten av avdelningen. Rummet är då inte helt avgränsat från störande moment men det var här barnen själva valt att sitta och rita. Jag anser att barnen skulle kunna gå djupare in och mer koncentrerat i det de gör i ateljén om det skulle vara ett avskärmat rum utan ljud från personer som går förbi i hallen. Men att man då skulle försöka hålla dörren mer öppen och få rummet att bli så spännande och lockande att man vill vara där. Jag kan tycka å andra sidan att ateljén är en så pass öppen plats som man ofta rör sig runt och går förbi. Detta kan fånga upp barnens intresse och locka in dem till skapande tack vare att de dels redan är medvetna om att den finns där tillgänglig för alla.

I bildanalysen av den traditionella kommunala förskolan kan man se avsaknaden av en diskbänk. Dock finns det i ett angränsande rum ett tvättställ vilket i alla fall ger tillgång till vatten. En diskbänk endast avsedd för rengöring av penslar och dylikt hade varit att föredra, eftersom att man i nuläget använder samma tvättställ i samband med toalettbesök och utomhusaktiviteter på gården. Pedagog 1 tycker dock att ateljén är bra placerad på grund av dess närhet till vatten och material. Hon ser alla material som inspirerande och lockande för barnen, samtidigt som hon inte vill ha för mycket material framme på en och samma gång. Det krävs att man hinner introducera materialen, visa hur de kan användas. Jag kan därför förstå att Pedagog 1 hellre har framme få bytbara material. I bildanalysen ser man de skåp där man förvarar mesta delen av materialen men dessa får barnen inte använda sig fritt av. Där måste det finnas en pedagogs godkännande.

Enligt Pedagog 1 vill arbetslaget försöka ha ett syfte och mål för de aktiviteter som ses som läroleda men att de även vill låta barnen få experimentera fritt i ateljén. Jag anser att det är viktigt att barnen själva ska kunna utforska hur materialen fungerar samtidigt som att de får en läroledd introduktion. Genom att låta barnen experimentera med material får de reda på hur olika material fungerar med varandra och får på så sätt en bredare uppfattning om skapande. I litteraturgenomgången nämner jag John Deweys teori "Learning by doing". Han ansåg att den högsta formen av erfarenhet var den estetiska praktiken. Genom aktivitet och social interaktion med andra barn och vuxna, tillägnar sig barnet kunskap.

Pedagog 1 önskar att det skulle vara möjligt att arbeta med skapande i mindre grupper för att en del i barngruppen behöver mer uppmärksamhet än andra. Hon vill även ge mer utav sig själv till barnen men menar att tiden inte finns när man har stora barngrupper. Jag tror att man behöver sätta sig ned med arbetslaget och tillsammans planera läroledda aktiviteter och se till

att man får tid till att ha mindre barngrupper mer frekvent. Det finns för lite tid över för reflektion för både pedagogerna och barnen enligt Pedagog 1. Det är synd att det inte finns mer tid för reflektion, dokumentation och tankar över dagen som gått. Det gäller att ta vara på tiden som finns men frågan är vad vi ska lägga tiden på när man både vill vara aktiv i barngruppen och när man vill ha verksamheten igång med olika slags aktiviteter. Någonstans måste man ta tid till att stanna upp och låta dagen hinna ikapp.

Pedagog 1 svarar om barnsyn och lärande, att det är viktigt att man ser till att utmana barnen och få dem nyfikna på ny kunskap men att det inte alltid är så lätt. Hon menar att det är lätt att falla tillbaka i något som hon kallar för ”gammalt tänk”, det vill säga att man sitter och berättar som vuxen och bara visar hur man skall göra. Alltså behövs det mer tid till planering. Pedagog 1 vill egentligen få barnen att tänka till själva hur de ska gå tillväga i sitt experimenterande. För att barnen ska känna sig inspirerade till att börja experimentera, tror jag att pedagogerna behöver stötta och vara den ena utmanande faktorn i barnens tänkande.

På slutet av min intervju pratade vi om förändring av rum. Då kom det fram att Pedagog 1 tycker att i den nuvarande ateljén skulle det vara mer inspirerande för barnen om man öppnade upp garderoberna och visade mer material. Om hon fick förändra så önskar hon sig ett byte av rum med stora fönster som släpper in ljus och lagom med material. Kanske menar hon att hon fortfarande inte vill ha framme för mycket material.

Då jag hade min VFU på denna avdelning fick jag till uppgift från en kurs att utveckla en del av verksamheten. Jag valde då ateljén och kan säga att materialen är mer lättillgängliga för barnen nu än innan. Men det skulle kunna bli ännu mer tillgängligt, precis som Pedagog 1 senare önskade.

3.1.5. Genomförande av intervju 2 Reggio Emilia-inspirerad förskola

Mina intervjufrågor var som sagt samma i grunden vid tillfälle 2 men har vissa skillnader då förskolorna har olika profiler. Innan denna intervju genomfördes hade jag gått omkring på förskolan, fotograferat och gjort mina anteckningar om ateljén. Detta fick mig att tänka på att jag lättare skulle kunna reflektera över pedagog 2:s svar och komma med följdfrågor, efter vad jag själv hade fått se när jag fotograferat och fört anteckningar. När jag träffade min andra informant hade personen precis anlänt till verksamheten efter ett möte. Hon kändes lite uppjagad men ett lugn infann sig väldigt snabbt och vi kunde påbörja vår intervju. Vi satt i ett mindre rum med ett stort fönster som släppte in ett trevligt uppiggande ljus. Jag använde mig även denna gång utav min bandspelare som jag lade på bordet. Utifrån min första intervju fann jag att jag på detta sätt kunde vara mycket mer koncentrerad på informantens svar.

3.1.6. Sammanfattning av intervju 2 Reggio Emilia-inspirerad förskola

Pedagog 2 är utbildad atelierista och arbetar med alla barnen i smågrupper om fyra, från de fyra olika avdelningarna på förskolan. Atelieristan jobbar i projekt med barnen som kan hålla på i två månader eller så länge barnen har intresse av ämnet. Ett exempel på projektarbete finns att läsa mer om som bilaga. Ett begrepp som kallas ”pre-project” tas upp och jag får berättat för mig att det kan vara ett förprojekt, alltså att man dokumenterat när barnen gjort ett

arbete som sedan leder in på ett större mer omfattande projekt. På förskolan finns en hel vägg med dokumentation som barnen och pedagogerna kan titta på. Pedagog 2 menar att det är en hjälp till att komma vidare i fler steg i projektet, se vad barnen varit intresserade av, det tar inte slut här. De använder mycket material på förskolan, mycket av allt ska det vara. Under intervjuens gång berättas många exempel på projekt och aktiviteter som vart igång – alltid är det viktigt att barnen ska lockas av miljön, rummen, de ska bli lockade och inspirerade och kunna ha tillgänglighet till det de vill göra.

Processen i barns lärande är den som framhävs i intervjun. Pedagog 2 anser inte att man måste bli klar med en aktivitet under en och samma dag till exempel. Under skaparprocessens gång är det inte bara estetiska ämnen som berörs, man försöker beröra matematik, naturkunskap, fysik, historia med mera. I projekten är atelieristan medforskande med barnen och hjälper dem vidare i forskandet och experimenterandet.⁴³ Något de har jobbat mycket med är lera och det tredimensionella skapandet. Pedagog 2 menar att man då använder en större del av hjärnan när man jobbar tredimensionellt. Något som hon vill lyfta fram är förberedelserna för varje aktivitet, vikten av att förbereda miljön. Att den ska vara fin och tydlig, berätta vad som kommer att ske närmast och vara inbjudande och att allt material som finns tillgängligt att det ska vara material som man kommer använda, inte bara finnas där.

Tanken bakom ateljéns placering är att den ska vara som förskolans centrum, då hela förskolan är byggd efter formen av en fjäril, fyra vingar som avdelningar, kroppen som piazzan, umgängesrummet där de även äter och sen ateljén som huvud.⁴⁴ Men Pedagog 2 saknar att arkitekten inte gjorde ett våtrum på en förskola med Reggio Emilia filosofin som profil.

I intervjun berörde vi hur ofta man kan se problem och svårigheter med att göra vissa saker. Enligt Pedagog 2 försöker de på förskolan istället vända på det och se vad man kan göra och hur man löser svårigheterna. Pedagog 2 berättar att hon tycker det är bra att man håller sig i ett rum, barnen blir då mer fokuserade och vet att de ska jobba med projekt och de vet vad för rutin som gäller där inne. Det blir en trygghet. Det är inget rum som man fort springer ut ifrån när man är ”klar”, utan man sitter och pratar, diskuterar sig fram till nya svar och städar efter sig. Men även det att det är ett självgående ställe. Atelieristan jobbar med fyra barn i taget, detta för att kunna ta sig tid, att skapa koncentration, samtala och att dokumentera. Pedagog 2 pekar även på hur viktigt det är att man vet hur, vad och för vem man dokumenterar.

Enligt Pedagog 2 finns inte tillräckligt med reflektionstid och att även barnens reflektionstid inte är tillräcklig. Vi pratar lite om det kompetenta barnet, att de lär sig så mycket hela tiden i sitt eget utforskande och hur viktigt det är att inte ge barnen svaren utan att man ställer bara frågan. När jag frågar om Pedagog 2 om hur viktig hon anser att ateljén är, får jag till svar att det nog handlar om att locka barnen till att jobba större och att man som pedagog bör vara kunnig inom det som man vill lära ut, detta för att driva dem längre.

⁴³ Medforskande betyder att pedagogen stödjer och följer barnen i deras läroprocess.

⁴⁴ Piazzan är ett stort allrum i mitten av förskolan. Den har en motsvarighet i stadens torg som skall vara en öppen plats för spontana möten, kommunikation etc. Den är en mötesplats där relationer skapas och gruppen interagerar. ”Man har medvetet tagit bort korridorer och andra ytor som förmedlar kontroll och slussning och har ersatts med en öppenhet, tillgänglighet och insyn där barnens aktiviteter får en central plats.” Häikiö, Tarja, (2007), *Barns estetiska läroprocesser. Atelierista i förskola och skola*. Diss. Acta Universitatis Gothoburgensis, nr 24. Göteborgs universitet, s 70.

3.1.7. Bildanalys av ateljé 2 Reggio Emilia-inspirerad förskola

Jag kommer här nedan utföra en bildanalys av ateljén på den Reggio Emilia-inspirerade förskolan utifrån den manifesta och latenta metoden.⁴⁵

Bild R1

I detta fotografi kan man se låga möbler; bord, stolar, diskbänkar och materialhyllor. I övrigt finns det två stora fönster som påverkar i helhet och en stor golvyta att ha användning av. Tack vare det låga bordet och stolarna får barnen bättre förutsättningar i sitt lärande, då dessa möbler är designade och anpassade för barn. Det finns två diskbänkar i ateljén. En vuxendiskbänk och en anpassad för barn så att de själva kan hämta vatten, rengöra penslar och färger etc. Tittar man på hyllorna så är materialen lättåtkomliga för barnen på sin låga nivå. Eftersom ateljén har stora fönster kommer det in mycket ljus och rummet blir fint upplyst. Skapandet blir mer tydligt. Det cirkelformade rummet har en stor golvyta och det är lätt att möblera om för t.ex. golvaktiviteter.

⁴⁵ Karlsson, Sten-Gösta & Lövgren, Staffan, (2001), *Bilder i skolan*, Lund:Studentlitteratur AB, s 25.

Bild R2

Denna bild är en förstoring på hyllan från bild R1. Det är en låg hylla med olika material och skaparredskap, t ex. penslar, skumgummi etc. Den låga hyllan gör det lätt för barnen att hämta det de vill använda sig utav. Materialen är sorterade efter användningsområden, alla saker har bestämda platser, t ex penslar, ritpennor, kritor, vattenfärger etc. Fönstret är både estetiskt tilltalande och kan bidra i skapande- och läroprocesser genom att t.ex. bättre upplysa rummet och ge inspiration.

Bild R3

I denna bild kan vi se en hylla med plats för torkning, förvaring av lera och andra verk etc. Stafflierna är synliga och tillgängliga för användning. Det står en stor kartong, fylld med olika slags insamlade material på ett bord. Över finns hyllor med förvaringsplats, olika färger, fasta och lösa, sorterade efter dess färg. I golvhyllan till vänster kan barn pausa sina skapelser för att fortsätta arbeta med dem en annan dag. Här kan barnens skapelser vara ifred, allt på samma ställe. Längs med väggen finns det golvstafflier som kan användas på plats eller flyttas om så önskas. Färgerna på vägghyllan finns nära till hands att plockas ned med hjälp av atelieristan. Då färgerna är sorterade efter sin färg, från mörkt till ljust, blir detta en lockelse för ögat och man blir inspirerad till skapande, tankar och nytt lärande.

3.1.8. Kommentar och analys 2 Reggio Emilia-inspirerad förskola

I intervjun får jag berättat för mig att placeringen av ateljén är noga planerad av en designer. Hela förskolan har formen av en fjärlil med ateljén som förskolans centrum.(se bilagor) Jag tycker förskolan är smart planerad men som Pedagog 2 berättade, så förstår jag inte heller varför designen inte planerade in ett våtrum. Vid första anblick av ateljén, från mitt perspektiv, så finner jag de stora fönstren och de i ordning sorterade färgerna vara det som främst agerar lockelse och inspiration. Det är först när jag sedan stigit in i rummet som jag blir överraskad av allt material som fyller hyllorna.

Att arbeta som atelierista kan innebära att man jobbar på flera olika förskolor eller att man enbart är anställd på en. Atelieristan och arbetslaget för alltid dialog om vad som görs i barngruppen men i slutändan är det atelieristan som väljer utformningen av de skapande aktiviteterna när det gäller projektarbeten. Jag gillar tanken med att låta barnen arbeta med ett projekt så länge de finner intresse i det och finner det lustfyllt. I intervjun framhölls det hur viktig den pedagogiska miljön är för att barnen ska få intresse att vilja skapa och lära sig. Detta är något jag även förstått från min bildanalys.

Pedagog 2 tycker att det är processen som är den viktiga i deras skapande och lärande. Pedagog 2 arbetar inte bara med de estetiska ämnena utan även matematik, naturkunskap, historia med mera. I atelieren på förskolan har man arbetat med olika teman med bland annat fiskar som man undersökt i projektarbeten. I Lpfö98 står det att barn ska utveckla sitt kunnande om växter och djur och att de utvecklar sin förmåga att upptäcka och använda matematik i meningsfulla sammanhang.⁴⁶ Atelieristan berättade att de lägger stor vikt på att planera och förbereda inför varje aktivitet. Att den ska vara fin, tydlig och tillgänglig och berätta vad som kommer ske härnäst. Det är viktigt att materialet som är framme även används så att det inte bara är där för att det är fint.

Att arbeta i mindre grupper är mer givande både för barnet såsom för pedagogen. Pedagogen hinner då se varje barn och dess behov i sitt lärande. Barnet kan ta sig större plats i gruppen och därmed också känna sig tryggare och våga uttrycka sig både kreativt och i gemenskapen. Detta är nog något som varje pedagog strävar efter, att varje barn ska känna sig sedda varje dag i det de gör (och känner). Jag tycker att Pedagog 2 belyser en viktig fråga när hon berättar att istället för att se svårigheter så ska man se lösningar på problemen. Atelieristans sätt att se på detta är något att föredra eftersom att jag anser att om man bara ser problemen så får detta konsekvenser i att det kan höja stressnivån ytterligare och på så vis försämrade arbetsmiljön för pedagogerna samt då även indirekt för barnen.

Pedagog 2 tar upp hur viktigt det är varför och vilka vi dokumenterar för. Det blir lätt att man kan sätta upp barnens bilder och tänka att det blir fint att ha på väggarna och inte lägga mer tanke bakom varför man gör det. Jag tycker att dokumentation och reflektion går hand i hand men att det också krävs en dialog med barnen om deras tankar och känslor för verket. Även om uttalade tankar eller känslor från barnens sida inte är ett måste så borde man försöka göra deras verk minnesvärda t.ex. genom att samtala om det. Reflektion från pedagogens sida är även det en viktig del men som i Pedagog 2:s fall tyvärr inte får tillräckligt med utrymme. Att ta tid till reflektion hjälper oss att ta vara på dagens händelser, se tillbaka över vad man gjort och fundera ut tillsammans hur man ska ta nästa steg och om det finns något som går att utveckla eller följa upp ytterligare.

Under intervjun pratade vi om Reggio Emilia-filosofin och om det kompetenta barnet. Det är viktigt att man inte fokuserar på barnens brister utan istället ser deras möjligheter. Barnen har så mycket inom sig och med sig från erfarenheter. I deras sökande på kunskap är det vi vuxna som är deras stöd och medforskare. Att vi finns bredvid och utmanar dem till att fortsätta knäcka koder i deras eget lärande och utveckling. När jag frågar atelieristan om hon tror att det är någon skillnad om en förskola har atelier eller inte, så får jag till svar att Pedagog 2 tror det handlar om att locka barnen till att jobba större. Jag tolkar det som att hon menar att man ska arbeta med djupare teman som tar längre än en dag, som lockar barnen till att vilja fortsätta leka och utforska. Man bör även som pedagog vara kunnig på det område man vill

⁴⁶ Skolverket. (2006). *Läroplan för förskolan, Lpfö 98*. Stockholm: Skolverket, s 9.

bjuda in barnen till. Jag tror att ju mer man har att bjuda av sig själv till barnen desto intressantare blir aktiviteten och temat.

3.2 Resultatanalys – Jämförelse mellan intervju 1 och 2 utifrån frågeställningar

Under denna rubrik har jag valt att utifrån mina frågeställningar, jämföra intervjuerna med varandra för att ta reda på skillnader och likheter. Jag tittar igen på mina frågeställningar:

- Vad är syftet med skapande verksamhet på de två valda förskolorna?
- Vad för skillnader och likheter kan man finna mellan arbetssätten med ateljé i en Reggio Emilia-inspirerad förskola respektive en traditionell förskola?

I denna analys kommer jag att kommentera och analysera den aktuella atelieristan som jag har intervjuat. Det är just denna Reggio Emilia-inspirerade förskolan och den traditionella förskolan som jag arbetat med i mitt arbete som står i fokus. Jag kommer alltså inte att generalisera hela Reggio Emilia-verksamheten, alla arbetande atelieristor eller alla traditionella kommunala förskolor. Jag kommer att benämna de olika förskolorna med förkortningar av namnen. Dessa är REF (Reggio Emilia-inspirerad förskola) och TKF (Traditionell kommunal förskola).

3.2.1 Vad är syftet med skapande verksamhet på de två valda förskolorna?

Syftet med den skapande verksamheten på de båda förskolorna är att låta barnen lära sig om olika material och hur man använder dem. Förskolorna vill även integrera den skapande verksamheten med andra ämnen som t.ex. naturkunskap och matematik. Barnen får även bekanta sig mer med det estetiska och kulturella. Det kan t.ex. finnas barn som aldrig annars skulle få chansen att måla på ett staffli. Något av det enligt mig viktigaste med skapande verksamhet är ändå att barnen får chans till lustfyllt lärande och att de tillsammans med andra barn och vuxna upptäcker genom lek hur otrolig vår värld är. Som Pedagog 2 sa i min intervju så är det skapandeprocessen som är det viktiga och det verkliga syftet och inte slutprodukten. Detta håller jag helt och fullt med om.

3.2.2 Vad för skillnader och likheter kan man finna mellan arbetssätten med ateljé i en Reggio Emilia-inspirerad förskola respektive en traditionell förskola?

Båda förskolorna har i stort sett samma tank när det kommer till dessa punkter: syfte med aktiviteter och planeringen av dessa, frågan om storleken på barngrupper och hur reflektion och dokumentation bör och önskas skötas.

När vi rör ämnet om hur och var ateljén är placerad skiljer sig de två förskolorna åt. På REF är ateljéns placering designad och noggrant planerad efter Reggio Emilia-filosofin, medan den på TKF hamnade där den är idag på grund av slumpen och barnens egna val. Frågan är om man ska låta ateljén vara kvar på samma plats på grund av barnens indirekta påverkan eller ska man förflytta ateljén till ett rum styrt av pedagogernas tycke och smak är.

Jag anser att en ateljé ska få in mycket direkt ljus utifrån och att vattentillgång ska finnas lättillgängligt för barnen. Den pedagogiska miljön ska förenkla för barnen och även agera lockande och inspirerande. Genom att låta barnen experimentera med material får de reda på hur olika material fungerar med varandra och får på så sätt en bredare uppfattning om skapande. Det känns som att TKF är mer sparsamma med material och är redo att byta ut dem när det behövs. De vill heller inte att för mycket material ska stå framme åt gången då det kan skapa s.k. kaos. REF vill inte begränsa barnens skapande genom att hålla på material. Det är även en annan ordning och sortering på t.ex. färger på REF, vilket kan läsas om i bildanalysen.

När vi kommer till ämnet barnsyn och lärande utifrån intervjuerna skiljer sig de båda förskolorna åt. TKFs pedagog 1 anser att man behöver utmana barnen, få dem nyfikna på ny kunskap men att det inte är så lätt. Hon menar då att hon lätt faller tillbaka till att sitta och berätta och visa hur man ska göra, det hon själv kallar ”det gamla tänket”. Hon vill även få barnen att tänka själva på hur de ska gå till väga när de t.ex. stöter på problem. Pedagog 2 på REF har lite liknande tankar gällande att barnen behöver utmaning i sitt lärande. En annan stor del av Pedagog 2s tankar om barnsyn och lärande är hur man ser barnen som kompetenta individer som kan och vill mycket. Det är viktigt att fokusera på vad barnen kan och vad de har med sig sedan tidigare stadier i livet. Därmed anser jag att vi vuxna är skyldiga barnen att vara en drivande kraft i att finna utmaningar och hjälpa barnen i sitt sökande efter nya kunskaper.

4 Konklusion

Jag har länge haft starka känslor rörande skapande verksamhet. I mitt kommande arbetsliv vill jag inbjuda barnen till lustfyllt lärande med skapande verksamhet i fokus. Jag anser att skapande verksamhet är ännu en väg till att till sig information och omvandla det till sin egen kunskap. Jag tror att det kan vara ett stort hjälpmedel med att ha en person som kommer utifrån, in till verksamheten. I ateljén får barnen chans att bli introducerade till den skapande och konstnärliga världen. Jag anser då att en atelierista är någon som behövs med sina kunskaper. Någon som berikar och fördjupar det skapande i verksamheten med dennes utbildning och erfarenheter. Genom att någon som är kunnig och specialiserad inom de skapande områdena kommer in i verksamheten får både barnen och arbetslaget en hjälpare hand i lärandet. Detta är något att ta vara på tycker jag. Jag har själv funderingar om att utbilda mig till atelierista just för att jag vet att behovet finns.

Jag hoppas att jag i framtiden kommer att kunna knäcka koden om hur man tar sig tid och finner ett lugn att reflektera över mitt eget arbete med barnen. Det är en tanke som jag haft sen länge och som jag vill hitta ett svar på. Kanske borde det ligga en tid i schemat varje dag där det fungerar att gå undan en stund och se över dagens händelser.

5 Litteraturförteckning

Bendroth- Karlsson, M. (1996). *Bildprojekt i förskola och skola. Estetisk verksamhet och pedagogiska dilemman*. (Avhandling Linköpings universitet).

Carlgren, Ingrid, (1999), *Miljöer för lärande*, Lund: Studentlitteratur AB

Doverborg, E., & Pramling, I. (1997). *Mångfaldens pedagogiska möjligheter*. Stockholm: Liber.

Häikiö, T. (2007). *Barns estetiska läroprocesser. Atelierista i förskola och skola*. Diss. Acta Universitatis Gothoburgensis, nr 24. Göteborgs universitet.

Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Pramling Samuelsson, I., & Sheridan, S. (1999). *Lärandets grogrund*. Lund: Studentlitteratur.

Reggio Emiliainstitutets hemsida. Hämtat 12 december, 2007, från www.reggioemilia.se

Skolverket. (2006). *Läroplan för förskolan, Lpfö 98*. Stockholm: Skolverket.

Stukat, Staffan, (2006), *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur AB.

Säljö, Roger, (2000), *Lärande i praktiken – Ett sociokulturellt perspektiv*, Norstedts, s 236.

Vygotskij, L. S. (1995). *Fantasi och kreativitet i barndomen*. Göteborg: Daidalos AB.

Wallin, Karin. (1996). *Reggio Emilia och de hundra språken*. Eskilstuna: Liber Utbildning AB

Änggård, E. (2006). *Barn skapar bilder i förskolan*. Lund: Studentlitteratur.

Personlig kontakt

Personlig kontakt – Vfu, traditionell kommunell förskola

Personlig kontakt – Reggio Emilia-inspirerad förskola

Personlig kontakt – Pedagog 1

Personlig kontakt – Pedagog 2

6 Bilagor

- Intervjuare
- * Respondenten

Transkribering pedagog 1

Kommunal Traditionell förskola utifrån Fröbel

- Berätta om dig själv.

* Jag jobbar här på svalan. En 3-5års avdelning. Har jobbat här i 2 och ett halvt år. Sen har jag varit i "huset" i 10år. Jag är förskolelärare och gick ut -94 ...tror jag, längesedan, 34 år!

- Huvudansvar

* Vi jobbar alla med den skapande verksamheten. Vi är alla intresserade av det och tycker det är kul.

- Hur planerar ni aktiviteter i ateljén?

* Ja, vi, det var en svår fråga faktiskt. Ja, syftet med, alltså när man vill göra någonting så har man ju en tanke. Men sen kan det ju, det är så olika, ibland så vill man bara att barnen ska få gotta sig i allt som är med i ateljén.

- Experimentera?

* Ja av vad vi har att erbjuda. Och sen ibland har vi ju något mål med det. Det är så olika.

- Du känner att det är lite aktivitet till aktivitet?

* Ja så känner jag.

- Har ni något tema just nu?

* Vi jobbar ju med. Vi ska försöka förändra våran gård. Och då ska vi utifrån barnen se vad de vill förändra. Det är det vi jobbar med. Sen så är det "grön flagg". Sen får dem att få ett bra miljötänk. Vad vi gör i ateljén nu framöver kommer vara mycket julaktiviteter. Julpyssel.

- Kan du berätta hur ni tänkt planeringen med själva rummet?

* Ja, vi ville bara få dem att upptäcka mer material och sen så ville vi ha ett rum där de kunde, ja de ville ju ofta sitta där ute i hallen, och då ville vi bara fortsätta så det kändes mer som en ateljé.

- Det är ju inget stängt rum som man kan stänga om sig tänker jag.

* Nä, det är det ju inte. Men det var ändå en plats där de ofta valde att rita. Ja och sen har vi bara ökat på det och lockat med mer material.

- Hur ofta genomför ni planerade aktiviteter med barnen?

* Det känns jättestor när man tänker så, men ja man kanske inte kan säga ”planerade” aktiviteter. Varje dag. Det känns lite stort men vi försöker åtminstone en gång i veckan och sen försöker man se vad som finns med och ta vara på barnens intresse.

- Hur tycker du att miljön i ateljén påverkar dig i det du vill göra, ditt arbetssätt?

* Jag tycker det känns bra. Där finns ju allting. Du har nära till både vatten och till färg och allt vad vi vill ha.

- Ska jag pausa?

* Nej, kör. *skrattar*

- Finns det något material som ni vill ha, som ni saknar?

* Nej, jag tycker inte det saknas någonting. Vi kan inte ha för mycket material utan vi kommer nog byta, ta fram olika saker och att man erbjuder.

- Nu kommer det frågor som jag känner att jag varit med om med er.

* Jaja

- Finns material planerat tillgängligt för barnen?

* Jaja, numera finns det ju det. Vi försöker, och du har ju varit med och hjälpt till som du sagt.

- Spontant skapande. Kan barnen plocka fram själva de material de vill använda eller tillfrågar de er pedagoger mycket om hjälp?

*Mm, de frågar mycket för de har nog inte riktigt kommit in i detta att de får ta det som står framme. De kommer alltid och frågar, sen kan det vara svårt också med mycket mycket material. De kanske behöver kraftigare lim som inte står framme.

-(Det kanske tar ett tag innan det blir rutin)

-Hur skulle du beskriva en aktivitet?

*Det är svårt att säga. Men jag tycker det är viktigt att de känner att de kan. Då får det bli lite som de vill. Man kan rita en mall om man vill men det är ju inte riktigt det som är, alla behöver inte göra likadant, det blir bra hur de än gör. Och att de vill göra själva. Det känns viktigt.

-Har ni mycket mallar?

*Nej, det har vi inte. Nä, men jag tänker att man själv gör någonting först (pedagogen) och visar såhär, nu ska vi göra en snögubbe, titta här. Men de kanske väljer att de gör det på ett annat sätt och det är också bra. Jag tror att de flesta utav våra barn, de gör som de vill. Även om det finns en mall.

-Vad anser du vara inspirerande material för barnen?

*Ja, känns som det är allt skapande, är det. Om du tar fram nytt material som barnen inte fått känna på, då blir det ju väldigt inspirerande. T.ex. om jag skulle ta fram någon vadd eller filttyg som inte legat framme så blir det ju inspirerande. Allt är lockande. (Experimenterar)

-Brukar ni lära barnen olika tekniker?

*Jo, vi har gjort olika tekniker men brukar inte helt säga "såhär gör vi" utan det varierar. Det är nog lite.. att de bara kollar. (Det är nog lite vad man känner för)

-Hur ofta förändrar ni inomhusmiljön på avdelningen?

*Ja det har vi gjort jättemycket. Det har hänt otroligt mycket. Jag kan inte riktigt säga hur ofta men det känns som att det börjar landa. Vi har förändrat miljön väldigt mycket och då har det blivit någon gång i månaden som det hänt något nytt. Men nu känns det bra.

-Vad har ni förändrat då?

*Jo, vi har ändrat om, vi har bytt rum, och andra möbler och skärmat av.

-Kan du ge exempel på vilka rum ni ändrat på?

*Ja, vi hade ju det stora rummet som vi kallar byggrummet, där var det en dockvrå, där vi ville ha ganska lugna lekar. Men det var aldrig lugnt därinne. Därinne hade vi massvis utklädningskläder. Dem flyttade vi ut så de fick plats att leka rollspel i det stora rummet istället och därinne (dockvrån) kunde de ha lite mysig lek då. Sedan kände vi att det stora rummet det användes inte, då tog vi bort det och det blev ett byggrum och så gjorde vi om det lilla lilla rummet till en dockvrå. Det känns bra. Det är inte så många som är därinne och leker men det räcker liksom att vara 4. Och det rummet har varit ett djungelrum men där var det bara hopp så tog vi bort det rummet för längesedan. Sen var det ateljén för ett tag sen i det stora rummet så vi har ju verkligen ändrat. Och då var det ingen som ville måla, det var för instängt, det lockade inte.

-Såg du några svårigheter då med att ha ateljén just där?

*Egentligen skulle det varit perfekt för det finns vatten och allt där inne. Men jag tror på något sätt när det blev en stängd dörr så, det var ingen som ville gå in där.

-Då var det ju bra att vi kände att det behövdes bli en förändring.

*Ja vi ville ju ha ett rum som användes. Sen ateljén. Den bara växte upp där den är idag då.

-Hur arbetar ni med lärarplanen?

*Den använder vi oss nog inte riktigt av. Det är klart... man använder inte lärarplanen för att göra en bra miljö, det gör vi inte. Även om det står där i att man ska... sen kan man ju visa utifrån lärarplanen hur varje rum är viktigt. Det har vi tänkt att vi ska göra. Att sätta upp lite citat och så. Varför det är bra med bygglek, varför det är bra med skapande aktiviteter, så har vi tänkt. Men det är inte att vi använder läroplanen för att förändra miljön.

-Anser ni att barnen är med i processen att utforma inomhusmiljön?

*Ja, alltså vi kanske inte har förändrat tillsammans med barnen allting. Men man känner ju vart de är någonstans, var de leker, hur de vill att det ska vara. Så absolut det tycker jag.

-Hur har ni då gått tillväga?

*Man får känna av hur de leker. För nästa år kanske man har en annan grupp som t.ex. inte alls använder byggrummet, då får ju inte det rummet stå där, då får man använda det till något annat.

-Om ni presenterar en aktivitet, hur många barn tycker du man ska ha då?

lärande

*Önskan är väl kanske 5, men det blir ju lite fler, alltså vi är ju max 8. Sen beror det på vilka barn man har i gruppen, men man vet ju det lite innan.

-Känner du att du hinner nå alla barnen?

*Det beror ju vad vi ska göra. Vi har en del stora barn, så mycket kan de ju själva, jo jag tycker det. Det är ju några barn som behöver lite mer, det vet du ju. Då går det ju inte att vara 8.

-Skulle du vilja att det var färre barn?

*Ja det är ju mysigare om man är färre. Man hinner ju ge mer utav sig själv.

-Tycker du att det finns tid att reflektera? (över dagen)

*Det är väl alltid det man vill ha mer tid till. Det känns som att det är en brist men samtidigt har vi egen tidsplanering och så men just till reflektion, det m....

-Låter ni barnen reflektera kring sitt eget skapande?

*Det är vi nog inte riktigt bra på.

-Hur dokumenterar ni vad som sker i ateljén?

*Ja du, vi sätter upp teckningar, vi tar kort på barnen, sen brukar man låta barnen berätta vad de har gjort.

-Vad har du allmänt för tankar kring dokumentation?

*Jättebra... ! Haha

-Skulle du göra på annat sätt om du kunde, om det fanns redskap till det?

*Man kan ju inte dokumentera allt hela tiden, vi försöker ju, ibland har vi en extra som är med, en pedagog extra som gör det åt en, så man slipper ha det också, utan att man bara är med barnen. Jag tycker det är svårt att dokumentera samtidigt som man är med barnen. Så det beror lite på vad vi gör. Annars är det väl som du säger att man får reflektera efteråt om, vad var det som hände och gick det.

-Vad har du för syn på barns lärande?

*Att man försöker utmana dem, det är viktigt med utmaningar. Försöka få dem bli nyfikna. Det är svårt.

-Hur lär man barnen?

*Jag tror man fortfarande har lite sådär gammaltänk emellanåt. Man sitter där och berättar. Jag vill att de ska tänka själva men att jag fortfarande är lite i det där gamla att man sitter och säger någonting, såhär är det och så tänker man efteråt. Men det känns som att det ändå hänt något, att man vill att de ska och kan tänka själva. Det är lite så med allting.

-Hur kan man få barn som inte vågar eller vill delta, vara med?

*Man får göra det tillsammans på något sätt. Sen så kanske man ska, jag tror det är bra att titta lite först hur de andra gör med, och så lockar man fram att de också kan. Jag tror att om man får välja så är det alltid några som väljer bort allt skapande, att de gör något annat istället.

-Vad tror du det kan bero på?

*Nä men det är just det det handlar om, att de känner att de inte kan, man gör ju oftast det man kan. Jag tror att ibland kan bara bli så låsta när de vill måla t.ex. en rymdraket och det kan de inte för de har bilden framför sig och då känner de, nej jag vill inte måla. Men så kanske de ser något annat barn som målar och målar och berättar jättemycket fast egentligen är det bara snurr snurr snurr, men att det är en jättelevande teckning och då kan de våga för då kan de våga och ser det att jag kan också. Jag tror att det handlar om att bara se lite, det måste inte bli perfekt, utan det blir bra ändå. Jag tror att en del är så, alltså man kan utvecklas på olika sätt och man då väldigt framåt på andra så vet dom precis hur den bilden ser ut i huvudet men de får inte till det. De får förstora krav på sig. Så låter de bli.

-Vad tror du är den största skillnaden vad gäller barns skapande då förskolan har tillgång till en ateljé och då den inte har det?

*Har man tillgång till det finns det ju större chans till skapande... jag tänkte mig det här att om vi har grejer i en garderob instängt, så kommer ju aldrig lusten att fråga – jag vill måla. Men om det får stå framme blir det mer, ja, går man förbi, såklart man vill måla om det finns mitt i rummet. Finns det inte framme då känns det som att möjligheten inte finns. Då tänker de inte på det.

-Är det viktigt att ha ett rum som man kan ha kvar sina skapade saker i utan att det städas undan när man lämnar rummet? (fenomenografi)

*Jag vet inte, jag tror det kan vara bra att ha något att kunna gå tillbaka till men samtidigt är det svårt för man har så många barn. Det är många som vill vara där och måla. Plötsligt är det det nästa barn som vill vara där eller vad det nu är de vill skapa.

-Om du fick förändra något med er ateljé, vad skulle det vara?

*Ett större rum. Mer plats, kanske mer ljus och mer fönster. Jag tycker inte man behöver för mycket material för vi har märkt att nu när vi har mycket material så är det mycket som har försvunnit också, gått sönder och vi har ändå en del yngre barn som kanske inte fullt riktigt kan hantera det än. För det inbjuder ju alla och de försöker ju själva och så tappar de och så får vi städa. Det får vara lagom.

-Men tycker du att ateljérummet är bra där det är eller skulle du vilja ha det på någon annan plats eller annat rum än vad den är i nu?

*Ja kanske egentligen. Jag tänker att (finare ljus) det skulle vara där vid de stora fönstrena, men jag tror det blir lite mer avskärmat än det är idag.

-Känner du att det är viktigt att allt skapande är just i ateljén, går det att röra sig över hela avdelningen. Kan man arbeta med det på mer än en plats?

*Ja det tror jag. Vi har dels gjort ett stort staffli utomhus som sitter uppspikat på väggen.

Transkribering Pedagog 2

- Nu är vi på en Reggio Emilia förskola
- Berätta om dig själv?
-

*Jag har utbildat mig som fritidsledare på 70-talet, och har jobbat på en fritidsgård, fritids, förskola, skola och då bildlärare och lärare på högskolan och har utbildat mig till keramiker och sju års konstutbildning. Jag gick ut HDK 87-. Så har jag jobbat på typ en, som en, öppen verkstad. Det hette Siaskolan på 80-talet. Det var lite Reggio. Och sen har jag varit keramiker sedan 87 och har försörjt mig mest på det men för några år sedan började jag vika på dagis eller förskola, nere vid Åsa. När det fanns en tjänst här som det stod att det var ateljérista. Då sökte jag och fick den. Men de två första åren kunde jag inte jobba som ateljérista alls men då jobbade jag på min avdelning då. Då jobbade jag i projektform hela tiden i skapande. Det var under tiden då jag gick på reggioinstitutet i stockholm, deras utbildning då. Jag kontrade alltid övningarna så då jobbade jag med ett projekt där under tiden så man lär sig ju jättemycket. Och sen i augusti har jag en femtio procentig ateljéristatjänst här.

- Så då förstår jag att det är du som kanske har huvudansvaret för skapande här.

* Ja det är jag. Vi har inte diskuterat exakt hur man ska jobba som ateljérista. Det är ju inte bara att jag ska vara den, att barnen kommer in till mig och jag jobbar med dem enskilt. Utan jag, meningen med det jag vill jobba är att jag vill jobba i projektet. Men problemet är att man har fyra avdelningar och hur ska man hinna med att vara på alla

ställen. Och hur ska man då..då får man ju känna av hur man ska jobba. Jag har varit inne på Gulavdelning nu i två och en halv månad när de har jobbat med sitt projekt "Havet och stranden" Då har jag jobbat med fisk och krabbor. Då har jag varit nere och köpt fisk och så har vi tecknat dem och målat och arbetat, gjort dem i lera. Och då är det ju väldigt viktigt, tycker jag att man jobbar i flera såkallade språk. Om man då till exempel tecknar mycket i början och barn kan det. Lägg en fisk där och säg att vi ska teckna den, ja det tar ju ett tag, det kan vara jättesvårt först för de här tre-åringarna, i hur de målar, de kan ha forskat och dratt i den och öppnat den och sådär. Och sen gjorde vi en PLATTFISK, så då åkte jag och köpte en plattfisk, en rödspätta och så har vi jobbat med den på olika sätt. Och sen kom HELENE med fyra levande krabbor, så HÄR stora. Och så har vi forskat om dem och kollat och lyssnat om hur de var och jobbat med det. Sen köpte jag en rödspätta till som vi stekte och åt den och tog bort allt köttet så då blev det, det här skelettet kvar. Så har vi jobbat om det, skelettet. Och lagt upp det på overhead och gjort dem stora och målat av skuggan och så. Men där slutade det projektet och då bytte de projekt och min tid var över. Men där, då, tycker jag att det började bli spännande. Jag har en jättestor dokumentation där borta väggen. Då ska man ju gå in där och sätta sig med pedagogerna och titta och så. Detta kallas egentligen för pre project. Det första man gör innan man sätter igång med den riktiga forskningen. För ateljé tycker jag, vi brukar kalla det för laboratorium, där man forskar. Hur man kommer vidare, vad de är intresserade av. Det ser man då i dokumentationen. Inte vad jag är intresserad utan vad dem är intresserade av.

- Så du menar att man planerar ett steg till?

* Ja det är det jag menar, inte ett steg utan många steg. Det tycker jag är viktigt för att inom Reggio så pratar de om mycket att man kan nästan ta vilket temaprojekt som helst. Utan det är processen, man följer processen där barnen utforskar. Så när jag jobbar med Fjärilar förra året så fick de teckna och måla och vi gjorde dem i olika material, sen har vi jobbat tredje dimensionellt i lera. Sen fick dem en fråga; "kan ni rita hur en fjäril låter?", så att man fick in det abstrakta, och det finns inget svar. Och de försökte verkligen och så då. De satt och funderade, några killar satt i någon halvtimme sen sa han "Nä jag kan inte och jag tror aldrig jag kan få reda på det". Så då såg jag att de jobbade med rörelsen, alltså de började för det var ju jättesvårt att rita och så nästa gång filmade jag dem och sa nu kan ni göra fjärlens ljud inte låta, utan göra det. Och då gjorde de det jättebra och så har jag filmat det. Och så gick vi vidare i temat, då fick de rita " Tror ni att ni kan rita ljudet nu?" Och det gjorde alla. Sen har jag gått vidare igen om fjärlen och de har fått dansa fjärilar och sen gjorde vi en saga. Och sen har de gjort "SÅHÄR STORA FJÄRILAR" som hänger där ute. Man skulle kunna jobba med fjärilar säkert ett år till. Hur bor de, hur lever de, hur andas de. Det finns ju så många saker och inte bara om fakta – det kan man ta in sen, eller man kan ta in det vid sidan om men det är spännande att se – vad tror barnen att de bor? Men jag jobbar ju mest med keramik och måleri. Sedan kan man jobba med teater, drama och musik sådär också. Keramikugnen har jag hemma, tio gånger så mycket som jag har här har jag där hemma. Och så ska man glasera alla de små sakerna som står på hyllorna här. Men det har väl vart lite diskussioner om att en del tycker att man, ja jag måste göra det utöver min arbetsstid. Det bästa skulle väl vart om vi haft en större ateljé med en keramikugn här, det skulle vara jättebra. Då hade barnen ju sett processen och så. Jag bränner gärna, det kallas rakelbränning, man bränner utomhus. Det hade jag kunnat vilja jobba mer med det också. Det är spännande att se hela processen. Det finns det inte möjlighet till just nu, så jag får ta hem det och det är ju mycket bärande och jobbande för mig då hemma. Men jag måste ha kontroll över hela processen sen behöver man inte alltid bränna. Jag jobbar jättemycket med lera, att man jobbar ihop men barnen, i grupper, skapar ihop – och så sparar man inte det, man behöver inte spara all lera. Man kan göra jättestora saker och sätta på ståltråd, hönsnät och sådär

då. Men det finns ju många barn som inte kan, har svårt för att teckna, de är ofta väldigt duktiga i det tre dimensionella, de har det mycket lättare. I lera är det så, just att du jobbar tre dimensionellt, då använder du större del av hjärnan också.

- Tycker du att det varit svårt att få barn intresserade av skapande?

* Nej. De står på kö. Sen är jag väldigt såhär, när jag jobbar i projekt att jag förbereder, som jag också tycker är väldigt viktigt, att förbereda miljön. Den estetiska miljön. Jag tycker att miljön ska vara väldigt fin. Ibland kan man undra hur det ser ut där inne, men det estetiska skapande kan ju också vara att det är mycket material, vackert material men det ska ju också vara det material som man använder. Inte bara ställa upp vackra saker hela tiden. Och jag tar in spännande saker, jag tar in t ex krabbor och fiskar, tar in riktiga blommor och målar och sådär då. Jag har nu med de större, att jag ska in en hel cykel att måla av, att man tecknar av varandra. Sen vet inte jag om det gick. Men de tre-åringarna gör ju det. De kan det. Man ska inte se begränsningar själv. De lär sig jättemycket på att teckna av. Sen har jag ju det fria skapandet också, då skapar de på ett annat sätt. Men det är också såhär att, om du lär dig tekniken, alltså får en bättre färdighet att jobba med lera. Då kan du ju göra mycket mer själv. Så är det ju med vuxna också. Teknik så. Därför jobbar jag med massvis olika material.

- Nu måste jag kolla i mina frågor lite... Hur blev det så att du blev intresserad av Reggio Emilia filosofin från början?

* Jag tror att det var hon som jobbade här tidigare, hon.. alltså jag har jobbat med barn på förskolan och jag tycker att det blev inte så bra där jag jobbade så, de utnyttjar inte min kompetens utan det skulle vara något rättvisegrej, alla skulle vara inne i ateljén lika mycket. Och sen när jag slutade där så ”åh vi har inte fått jobba med lera kan du inte komma hit efteråt” och sådär. Hon som jobbade här tidigare pratade om hur hon jobbade och pratade så varmt om Italien och det och då såg jag att tjänsten låg ute. Då visste jag inte vad ateljérista var, jag visste inte helt vad Reggio var men det kände jag att detta var på rätt väg. Sen när jag kom hit så har jag träffat alla som jobbar här, lärt mig mycket och sådär då. Och vart intresserad. Jag gick och vikarierade första året här och såg vad är detta. Såg att det var annorlunda och varför det är det. Vi pratade mycket om miljön då och då sa jag ”det här rummet stämmer ju inte med vad ni har sagt, detta är ju jätte tydligt, det blir ju bara en konstrum” Jag tycker det är viktigt att man har tydliga rum, tydliga stationer. Jag var på en förskola där de i ett rum hade fyra stationer. Alltså rum, bord – där jobbar man med det, där jobbar man med det. Och det är väldigt ordning och reda. Vi pratar mycket om att ateljéristans roll är väldigt mycket att göra det skapande estetiskt, lockande, mycket material, mycket saker. Så om två veckor ska ni komma hit för då är hela rörelserummet ett stort tomteverkstad med otroligt mycket material. Vi har samlat och samlat och idag är det mycket otraditionellt så. Du vet, jättemycket toalettrullar, jättemycket allt allt. Mycket glitter, Allt. I en hörna är det en limhörna där de får jobba med limpistolerna. Fyra, fem, sex år klarar det. Och de skapar helt fritt. Men då går man in, det är lite sådär andaktigtfullt. Man går in, det är lite viktigt, man går inte bara in och sen springer ut, utan man går in och sätter sig vid ett bord och en pedagog och pratar man och sådär då så att man känner att det de gör är viktigt. Sen har vi en inslagningsavdelning på utsidan och den är ju jätteviktig där de får slå in då med mycket papper, mycket snören, mycket tejp. En del, killarna stod där i en vecka där och tejpa. Så de tyckte det var jättespännande. Så då slår de in dom och skriver lappar och då får man ju sitta med dem och hjälpa dem och så, vilket bokstav ska va nu. Men det var här, sedan började jag gå på den här i Borås då. Baslärare inom Reggio-filosofin. Jag läste den i ett år. Men det kändes på något sätt att det här har jag gått och luskat på för innan fanns inte det.

- Nu har jag en fråga om miljön. Vad var tanken bakom placeringen av ateljén?

* Jag tycker den ligger fel, jag kom ju hit när de hållt på i tre år. Har ni läst den boken där de jämför den traditionella miljön med England? Den får ni läsa. I många förskolor i Sverige är den fortfarande så att man har de smutsigaste materialen längst in, längst bort i innersta rummet. I avhandlingen, i England hade man ett stort rum centralt där man hade allt material, man hade leran framme sådär då. Och när man ibland hakade upp sig, det går inte med städningen, det går inte med det och det. Om man tar bort alla dem ”det går inte”, hur löser vi det? Så. Sen så kan man då, de hade säkert stationer, höga, djupa bord där man kunde jobba med sand eller vatten, alltså laborera. Och då är det ju olika hur man jobbar med olika bad. Jag tycker det är konstigt när man bygger en Reggio-förskola att det finns inget rum som är våtrum. Att det inte finns någon golvbrunn så man kan spola av väggarna. Det skulle man ha. Ateljén borde vara större, när jag kom hit var det ett lager, knöckfullt med material. Och det ska man väl ha men det måste finnas jättestor plats att jobba. Det måste vara tomt. Man kan inte jobba i ett rum där det är såhär. Man får inga stora tankar då när man är helt inkrökt då. Och det tycker jag är fel så jag har ju tagit bort och tagit bort och slängt och sådär då. Ateljén ska vara estetisk, det ska va tydliga stationer, ha material där de når själva. Och det är ju klart det kan vara olika för olika avdelningar och vilken ålder det är men om ni går in på den Gröna avdelningen, nu är den jätte, det är inte så mycket material, men de är otroligt kreativa. Där är materialet så de når, där de använder och så ska man ju försöka göra det estetiskt – att färgerna är där, att det ska vara vackert så när man kommer in ska man bara ”wow”. Man får göra det så gott man kan, hur stort det är, hur tydligt det är. Och sen när man jobbar med projekt så går vi in där, och jag tycker att det ska va..jag har inte helt bestämt mig men jag tycker det är bra med den engelska miljön. För jag tycker det är bra när man är i ett rum. Där de blir väldigt fokuserade och då vet dem att här är vi när vi jobbar med projekt. Nu är vi här. Så när man blir klar att man inte bara springer ut. Utan nu är man kvar här, sitter ned och samtalar, jag pratar väldigt mycket och förbereder materialet och kanske frågar sådär. Jag förbereder mig mycket och det skulle jag vilja gör ännu mer. Förbereda betyder jättemycket. Och så tar man fram några material i taget eller att man har ställt det där eller bestämt sig för att idag ska vi bara jobba med svart, med kol och blyerts. Ehm, och att man lär att det ska vara ett självgående ställe som man kan ta fram men också ställa tillbaka det. Det är ju den pedagogen eller ateljéristans roll att se till att det blir det. Men jag släpper inte barnen att de bara får springa därifrån. Är du klar och inte vill jobba mer, får du ställa dig och diska och sen kan man torka borden och sen kan man ta på golvet. Sedan går vi igenom, ibland får de berätta vad de har gjort. Ch där är man minst en timma, det tycker jag också är viktigt för de blir lugna. Sen kanske det är någon som behöver jobba ännu mer då, då kan han göra det. Ett annat exempel är när det funkar och de kan gå från en station till en annan. Ibland kan det vara två olika beroende på vilken miljö man har och sådär.

- Hur många barn brukar du jobba ofta med?

* Fyra. Jag tycker man inte ska jobba med fler i ett projekt. De blir mer koncentrerade. Och hellre att man jobbar mer sällan, och när man väl jobbar så jobbar man i mindre grupp, för det är sån skillnad. Man hinner fråga dem, lyssna och dokumentera dem. Man kan få dem att gå vidare. Och det är så tydligt att när jag går in och inte är fokuserad, så känner barnen av det. Även när jag jobbat med de mindre, två-åringarna med färg, vi har jobbat med en färg i taget. De får gå in och sätta sig vid en spegel och en glasskål där jag håller gul karamellfärg så det blir gult. Sen lägger jag fram en gul paprika, citron och gula godisar. Och så kan man diskutera, ibland kan man ju driva det, finns det någon gemensam nämnare? Hur är de lika, olika? Är det gula nyanser, kan man äta allt som är gult? Man kan kolla på former, gula saker. Och så kan man göra såhär, ja nu ska vi smaka på den gula färgen. Och så smakar vi, får man äta godis? Och så tar vi kort då och luktar. Sen kan man gå vidare att man hänger upp alla de här gula sakerna. De har fått måla vått i

vått med riktig akvarellfärg. Men så kan man även jobba med sockerlösning, vilket blir mycket mer effektivt. I rörelserummet hade man lagt ut gula musmattor så då skulle man gå på de gula, så dansade de och så fick de snören. Man kan jobba, att man hittar, att man inte bara tänker ”jaha nu ska vi jobba med gult, då målar vi med gul färg. Jaha vad är detta för färg?” Utan att man kanske har andra gula saker och undrar kan man jobba på andra sätt med detta. Så jobbar man en månad med detta, egentligen skulle vi introducera den gula färgen med att vara gulklädda. Ja, så, så tycker jag. Sedan tycker jag också att det ska vara mycket material. Sen när de målar med mig i projekt så har vi bara tre färger. Gult, rött och blått och så kan man ha lite vitt. Och det kan de stora barnen. Om man säger ja nu ska vi måla självporträtt. Först har vi suttit och känt och diskuterat, hur känns huvudet? Vart sitter öron, näsa, ögon, mun? Nu ska ni blanda den färgen ni har i ansiktet, hur gör man då? Och då står bara de färgerna där med vitt då, och då kan dem. Då vet dom att de ska börja med vitt och blanda, då sitter de och kollar i spegeln, titta är de din färg i ansiktet? Sen får det torka till nästa dag och då går jag vidare. Just det där hur jag lägger upp målningen. Sen när de är färdiga med det den dagen då får de ju måla fritt också.

- Det kan vara att man tycker att man ska bli klar med en aktivitet på en dag, hur tänker du om det?

* Det hade jag som idé, det här ska inte bli färdigt utan att man jobbar i steg, hur man bygger upp en bild. Man kan gå vidare jättemycket. Man göra hår i annat material och 3d dimensionellt och sådär, de jobbar vidare på det målade. Jag är väldigt inne på sådant som jag själv hade när jag var liten som pussel, klippdockor och klippdockskläder. Och spratteldockor. Ja alltså du bygger upp och förstorar, jag gillar ju overhead och stora saker. Jag har fått mer idéer med ljusbord och skuggor och ljus och overhead.

- Du känner att du inte behöver slutföra något under dagen?

*M, precis jag lyssnar på barnen och ser, för det kan ju bli nånting som du har tänkt. Eller jag, man ska inte tänka så mycket, man ska inte ha svaret klart innan. Utan du har en idé om hur du skulle vilja gå och så kan du ju se nästa gång hur du ska gå vidare. En del tycker att Reggio fastnar i dokumentation, att de fastnar i det och bara tar kort. Men man ska ju veta vart man fotograferar och vad man ska göra dokumentation för. Och att man väljer ut, man ska ha mycket närbilder, tycker jag i processen, hur de går vidare. Och sen att man hinner skriva, men det hinner man inte alltid. Man hinner inte skriva så mycket, egentligen ska man ha det så. Men sen att man ser i dokumentationen kanske, vad det är de har gjort. De kanske har gjort något helt annat än det du hade trott. Då får man släppa den här idén som man hade, sen kanske man kan ta upp den en annan gång. Men att man frågar, undrar hur de skulle tänka det här, hur de skulle vilja forska i detta.

- Vad skulle du kalla era aktiviteter, planerade?

* Förbereda. Vi är ju fyra avdelningar, så vi har avdelningsplanering. En avdelning har mellan 8-10. Annan 10-12. 12-14, 14-16. Då hjälper man varandra. Den som har planering, då tar de andra deras barn. Och då tar jag några. Och då har jag inte projekttid utan att lära sig materialet. Och då har jag jobbat mycket med keramik, därför att de ska få pröva det. Lära sig olika tekniker och kavla och sätta ihop och bygga stort och sådär.

- Så ni använder olika tekniker?

*Ja, det är lära sig och att man provar på, så gör jag. Jag tycker inte de utnyttjar min kompetens. Det går åt väldigt mycket tid åt det här, 18 timmar av 19 som går åt det här som inte är projekttid. Så jag har funderingar om som jag har tänkt ta upp – att jag jobbar i projekt då också. De får ju ändå mindre barn på varje avdelning och de fortsätter med sin planering men att jag jobbar. Om jag har projekt nu med de gröna barnen så jobbar jag måndagar med projektet, tisdagar och torsdagar har jag projekt. Då är det ju inte så många timmar. Då är det inte så många timmar, då har jag projekt tisdag förmiddag och eftermiddag och torsdag förmiddag. Och då har det vart så att då jobbar jag flera veckor

med samma avdelning. Onsdagar då jobbar jag extra, det är utöver min ateljéristid. Då är jag på röd och jobbar som vanlig lärare.

- Det kanske är svårt att ta vara på allt du verkligen kan?

* Ja det är ju lite tid, jag har inte jättemycket tid för dokumentation. Den tiden jag har på torsdageftermiddagarna eller halv 12 till halv 15 som jag jobbar, det är ju inte dokumentation jag jobbar utan det är förberedelser som åka och handla eller alla papper och sådär.

- Känner du att du hinner reflektera?

* Nej det gör jag inte. Jag skulle vilja ha 30 timmar, helt utöver så. Det är ju lite granna att de har gjort den här tjänsten genom att ha tagit 25 procent av en avdelning och 25 av en annan. Det är ju inte det mest ultimata utan man ska väl egentligen ligga helt över. Jag skulle också vilja ha mer handledning och utbildning av personalen. Jag har fortfarande inte gjort keramik med personalen.

- Hinner barnen reflektera över vad de själva gör?

* Nej det hinner vi inte heller helt tillräckligt. Man kan säga såhär, vi gör lite och det blir mer varje gång, varje år eller termin. Så blir det mer. Och det blir mer när vi nu gör utställningar och vernissage över det vi har jobbat med under ett helt år. Då har ju alla gjort en dokumentation som man plastar in och sådär, så de fattar det. Men det blir mer.

- Är barnen med och bestämmer aktiviteter, planeringen?

* Inte så att vi har stormöte med barnen sådär då. Man kan göra såhär med projekt då att det kan man väl jobba mycket mer med pre project och se vad de är intresserade av. För jag tror det är mer det här att man i dokumentation se vad, var de intresserade. Det kan jag kanske inte se i ett stormöte. ”vad vill du göra, vad vill du göra?”. Inte så som jag jobbar men de gör det ju en del på avdelningarna. Men jag skulle nog vilja komma lite mer åt det hållet, i en stor-ateljé. Att nu går vi in och har ett projekt, nu pratar vi om detta, eller småprojekt och att man har förberett det. Finns ju olika, som t ex ljusavdelning, det finns lera, måleriavdelning med mera och där i jobbar man med projekt. Det hade väl vart spännande.

- Jag har hört att många Reggio-förskolor planerar tillsammans med barnen och inte endast pedagogerna själva.

* Jag tror att det är jätte olika mellan olika ställen. Att sitta och planera med barnen, på ett visst sätt ja, men inte som det traditionella sättet. Barnen är ju delaktiga, det beror på hur man tänker. Barnen är ju väldigt delaktiga är de ju men inte varje dag sådär, ”hur ska vi göra”. Ibland har jag sett bilder och föreläsningar från Reggio – att de sitter mycket mer i storsamling så och är med och planerar och så. Men här är det mer att det är ateljéristans roll att skapa alla de här miljöerna. Men sen vad de gör är ju ändå, då ska man ju helst vara med. Inte för att bestämma vad de ska göra utan för att hjälpa dem och vara medforskande, säger man ju. Det kan man ju inte göra om man har jättemånga barn. Utan då är det ju bättre att man är få den gången. Och sen att halva gruppen är inne och halva ute. det är också bra på förmiddagen. Sen tycker jag att det är synd att man inte kan utnyttja mycket mer av eftermiddagarna. Då är det ju efter lunch och då behöver någon gå hem. Därför är det ju bra då om ateljéristan jobbade mycket mer för då hade man kunnat fortsätta med projekt eller skapande eller undersökande verksamhet. Det behöver ju inte bli en produkt varje gång. Det är ju också viktigt att man kan vara där, i skapandet av ljus, ljusbord och..som man producerar på hela väggen.

- Vad har du för syn på barns lärande?

* På det här sättet lär de sig så mycket mer. De lär sig dels att vara självständiga och nyfikna och att man utmanar dem att tänka till sådär. Det var en flicka som kom på de där stolparna som finns där ute av metall – att magneterna fastnar. ”Varför fastnar dem? Säg ingenting jag vill ta reda på det själv!” Att man sitter med barnen och kan se när de fastnar

och att man då kan ställa frågor” Tror du att du kan göra på något annat sätt?” Om man bygger med lera och figuren bara ramlar så kanske det är något annat barn som kommer på vad man kan göra, så de hjälper ju varandra. Sen det här nya i läroplanen att man ska få in matte och naturkunskap, det gör vi ju hela tiden. Vi pratar om saker hela tiden, men det är viktigt att man då inte ger dem svaren. Det är ju väldigt lätt hänt. Utan att man ställer frågan och de får tänka efter och de kan ju jätte mycket.

- Man brukar ju höra om det kompetenta barnet?

*Ja, det kompetenta barnet, medforskande pedagoger och den pedagogiska miljön. Det är ju de tre. Och det tror jag att det är det man kan utgå ifrån hela tiden.

- Då kommer jag till min sista fråga. Vad tror du är den största skillnaden vad gäller barns skapande då förskolan har tillgång till en ateljé och då den inte har det? Då menar jag mest när man jämför Reggio Emilia med en traditionell kommunal förskola. Tror du att man kan se skillnad på barns skapande då?

* nu är ju inte jag förskolelärare så jag har inte varit inne på så många förskolor. Jag tror det är viktigt att spränga gränserna och att man kan göra lite större och så där då. Och helst om man har någon som är väldigt, ja som ja då som är keramiker och kan keramik och kan driva dem längre. Eller locka dem att jobba mer större. Har ni sett de där stora krukorna som vi har jobbat med? Det var inget svårt, men jag kan ju, jag vet ju hur man ska göra. och då var de ju med och jobbade och jag gjorde ingenting. Alltså jag sa till dem att ta lera vid rätt tillfälle och ge dem mer de kan göra. Om de ska fastna så måste de ha sprickor så, nu kan vi gå vidare och så. Ja att man är med och forskar eller är med och skapar med dem. Men en stor, bra ateljé det tror jag att man får dem.. får djupare lärande och mer djupgående skapande. Någon har ju sagt att när man skapar med bild, 3d dimensionellt och skapande så använder man ju hela hjärnan. Vänster och höger hjärnhalva jobbar ju ihop. Det är ju viktigt, därför tycker jag ju riktigt inte om den här Björklund som pratar mycket om det här med, de nämner ju inte skapande verksamhet som är så viktig i dem andra sakerna. Men det är ju väldigt härligt och jag tror att alla vuxna som någonsin kommit in i en ateljé, där det är mycket vackert och mycket nytt material och man kan testa olika så blir man väldigt lustfylld. Man blir väldigt glad. Oavsett, det är ju samma om man har en musikverkstad, jag gjorde ett sånt rum förra året och vi tog fram allt, vi hade jättemycket musik instrument. Och de fick testa själva och ”kan ni göra regn?”, ”kan ni göra hur det låter i skogen?”. de kan inget om musik men de gjorde ju det. De var ju jätte spännande för dem att skapa. Och tänk om man kunde göra det längre, man kan ju göra musik, rytmer ,sagor med detta.

- Låter ni barnen gå in i ateljén själva? Vill ni att det ska vara en pedagog med?

*Eftersom vi har ateljé på varje avdelning och även har de gjort en målarateljé utanför toaletten så där går de ju fritt och där har de material att hämta där. Man får ju hjälpa dem att lära sig materialet så det, ”Det här får ni jobba helt fritt med” så får man städa. Man får ju tillåta sig lite kaos under dagen. Det var ju därför vi började äta här ute i piazzan för att alla rumt skulle bli tomma där inne. Så man kunde ha det till skapande så man inte behöver plocka bort det. Det är det som är så tröttsamt. Om man ska äta där man ska skapa. Men i den stora ateljén så har vi inte att de går in helt fritt. Det skulle också kunna vara en självgående, men jag tror inte de kan vara helt helfria för jag såg i hammarby, där det verkade vara så att det var fritt och vi var helt imponerade av det ”Är det såhär fint?” Du vet en sån låda i fyrkanter där allt låg sorterat efter former så. Så de jobbade efter konstruktion. Komponerade.

Men jag skulle vilja jobba på eftermiddagarna för att de skulle kunna vara där mycket mer själva fast jag är vid sidan om. Än så länge tror jag inte att det går att ha det helt fritt för när jag kommer på morgonen då..eller de får börja hjälpa till att städa. Jag tycker det är viktigt, jag kan inte komma dit på morgonen och börja städa en timma. Och sen har vi inte

så mycket material så att vi kan ha det på det sättet. Men de har ju det helt skapande på de olika avdelningarna. Så tycker jag.

- Då får jag tack dig för intervjun.
- Ja, tack själv.

Tydlighet – man vet vart allting ligger och så.

Bilaga 3

Design över den Reggio Emilia-inspirerade förskolan.

Överst och nedåt:

Gula vingen, kök, blåa vingen

A-ateljé, P-piazza

Gröna vingen, R-rytmikrum, röda vingen.

